สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
COMMUNITY ORGANIZATIONS DEVELOPMENT INSTITUTE

รายงานผลการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงปีงบประมาณ 2569

(ตัวชี้วัดที่ 3 ระดับความสำเร็จในการบริหารโครงการตามระยะเวลาที่กำหนด)

สำนักงานพัฒนาที่อยู่อาศัยเมืองและชนบท
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ 1 ข้อมูลโครงการบ้านมั่นคง 3

1. ความเป็นมาและหลักการสำคัญโครงการ 3
2. วัตถุประสงค์ 3
3. เป้าหมาย 4
4. หลักเกณฑ์ และประกาศที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ 4
5. กลไกการบริหารโครงการ 5
6. กระบวนการพัฒนาและการบริหารจัดการโครงการ 5

ส่วนที่ 2 รายงานผลการบริหารโครงการและงบประมาณ 6

1. โครงการบ้านมั่นคงเมืองและชนบท 6
2. โครงการบ้านพอเพียง 7
3. โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีไฟไหม้ ไลรื้อ (ภัยพิบัติ) 7

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบเป้าหมายกับผลการดำเนินงาน 8

1. ผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย 8
2. แผนการสนับสนุนชุมชน 8

ส่วนที่ 4 การดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยโครงการบ้านมั่นคงเมืองและชนบท 9

1. การจัดตั้งสหกรณ์ประเภทที่ 8 การขับเคลื่อนงานสหกรณ์ 9
2. การสนับสนุนช่วยเหลือพื้นที่ประสบภัยพิบัติ 11
3. การฟื้นฟูคุณภาพองค์กรและยกระดับคุณภาพโครงการบ้านมั่นคง ปีงบประมาณ 2569 12
4. การขับเคลื่อนงานพัฒนาโครงการบ้านให้แล้วเสร็จ 13
5. การขับเคลื่อนงานเครือข่ายพัฒนาที่ดินและที่อยู่อาศัย 5 ภาค 14

ส่วนที่ 5 งานนวัตกรรมที่อยู่อาศัยและกลไกสนับสนุนการดำเนินงานของขบวนองค์กรชุมชน 15

1. การพัฒนากลไกขับเคลื่อนและยกระดับระบบฐานข้อมูลที่ดินที่อยู่อาศัยและคุณภาพชีวิต (โคครีเอท ไทยแลนด์) 15
2. การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนย่านบ่อนไก่ (การพัฒนาที่อยู่อาศัยในพื้นที่เศรษฐกิจ) 15
3. โครงการคนรุ่นใหม่คืนถิ่น 3 - 4 16
4. การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการบรรเทาอุทกภัยพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง 17

ส่วนที่ 6 งานพัฒนาศักยภาพ และองค์ความรู้ 21

1. การพัฒนาความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพผู้ปฏิบัติงาน ผู้นำชุมชน และภาคีพัฒนาในโครงการบ้านมั่นคง ภายใต้กรอบการพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วม 21
   - การออกแบบหลักสูตรการพัฒนาพื้นที่ชนบทประเทศไทย 22
   - การจัดทำแนวทางหลักสูตรพัฒนาศักยภาพคนทำงานในขบวนบ้านมั่นคงชนบท 22
   - การพัฒนาศักยภาพผู้นำคนรุ่นใหม่ 5 กลุ่มชาติพันธ์ 23
   - การพัฒนาสหกรณ์บ้านมั่นคง นักบัญชีอาสา” รุ่นที่ 1 - 2 23
2. โครงการพลังทางเลือกบ้านมั่นคงสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย 24

ส่วนที่ 7 ภาคผนวก 26

1. ปัญหาอุปสรรค 26
2. กิจกรรมสำคัญ 28

ส่วนที่ 1 ข้อมูลโครงการบ้านมั่นคง

1. ความเป็นมาและหลักการสำคัญโครงการ

แผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ 20 ปี (2560 - 2579) ภายใต้วิสัยทัศน์ “คนไทยทุกคนมีที่อยู่อาศัยถ้วนทั่วและมีคุณภาพชีวิตที่ดี” (Housing For All) ในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย โดยมอบหมายให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ดำเนิน “โครงการบ้านมั่นคง” ซึ่งเป็นโครงการที่ได้เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปี 2546 จนถึงปัจจุบัน มีเป้าหมายในการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบททั่วประเทศ

การดำเนินงานตามโครงการบ้านมั่นคงเป็นรูปแบบการพัฒนาแนวทางใหม่ที่มุ่งให้ชุมชนเป็นแกนหลักในการพัฒนาโดยเชื่อมโยงกลไกท้องถิ่นและภาคีพัฒนามีส่วนร่วม เพื่อสนับสนุนกระบวนการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย ชุมชนแออัดและชุมชนบุกรุก เน้นการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยที่ครอบคลุมทั้งเมือง ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการสร้างเครือข่ายของชุมชนเพื่อให้เกิดการหนุนเสริมการทำงาน นำไปสู่การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติ สามารถสร้างความมั่นคงในที่ดิน ที่อยู่อาศัย สนับสนุนการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สิ่งแวดล้อมชุมชน เศรษฐกิจและสังคม ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความสามารถในการจัดการร่วมกันของชุมชน

2. วัตถุประสงค์โครงการ

โครงการบ้านมั่นคงเมือง

1. เพื่อแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัด ชุมชนบุกรุก กลุ่มบ้านเช่า ผู้ไร้ที่ดินอยู่อาศัยในเมือง หรือผู้มีรายได้น้อยที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนเนื่องจากที่อยู่อาศัยไม่มีความมั่นคง มีสภาพชำรุดทรุดโทรม หรือเป็นผู้ประสบปัญหาภัยพิบัติ หรือถูกไล่รื้อชุมชน
2. เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาชุมชนอย่างเป็นระบบ ผู้มีรายได้น้อยมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม เกิดความมั่นคงในเรื่องที่อยู่อาศัยและที่ดิน เกิดกระบวนการเรียนรู้และองค์ความรู้ชุมชน เกิดชุมชนที่เข้มแข็ง
3. เพื่อให้เกิดระบบการบริหารจัดการที่ดีร่วมกันของชุมชนท้องถิ่น มีระบบบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาอย่างเป็นระบบทั้งในและนอกชุมชน
4. เพื่อให้เกิดระบบข้อมูลและแผนร่วมในการพัฒนาชุมชน ใช้เป็นแนวทางเชื่อมโยงการพัฒนาชุมชนอย่างบูรณาการ มีการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สวัสดิการ สิ่งแวดล้อม เกิดการออมทรัพย์เพื่อสร้างทุนของชุมชน
5. เพื่อให้เกิดรูปธรรมและรูปแบบในการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยของชุมชนอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนตามบริบทของพื้นที่ เกิดการจัดการร่วมกันของชุมชน ท้องถิ่น องค์กรพัฒนาต่างๆ สถาบันวิชาการ และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง

โครงการบ้านมั่นคงชนบท

1. เพื่อแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ของผู้อยู่อาศัยรายได้น้อยในชนบท ที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนเนื่องจากไม่มีความมั่นคงในเรื่องที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย มีสภาพที่อยู่อาศัยที่ชำรุดทรุดโทรม ผู้ประสบปัญหาภัยพิบัติ ถูกไล่รื้อ หรือผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายของรัฐ
2. เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาชุมชนอย่างเป็นระบบที่เป็นการพัฒนาทั้งตำบล โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดแนวทางพัฒนาและการขับเคลื่อนของตนเอง แก้ไขปัญหาที่ดินที่อยู่อาศัยและครอบคลุมการพัฒนาทุกด้าน คงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของพื้นที่ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา ที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งของตำบล
3. เพื่อให้เกิดระบบการบริหารจัดการที่ดีของชุมชนท้องถิ่น มีระบบบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้ สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาระบบทั้งในและนอกชุมชน ตำบล

4. เพื่อสร้างความร่วมมือภายในชุมชน ท้องถิ่น ท้องที่ และหน่วยงานภาคี ตั้งแต่การจัดการข้อมูล การจัดทำผังและแผนการพัฒนาตำบล การสร้างระบบทุนร่วม ของคนในตำบล กลุ่มกองทุน/กลุ่มออมทรัพย์/สวัสดิการ ที่ต่อเนื่อง ตลอดจนการจัดการทรัพยากรของคนในตำบล โดยมีสภาองค์กรชุมชน/สวัสดิการชุมชน/เครือข่ายองค์กรชุมชน เป็นกลไกในการเชื่อมโยงการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่

5. เพื่อสร้างรูปธรรมและรูปแบบการแก้ปัญหาที่ดินทำกินที่อยู่อาศัยของชุมชนยกระดับคุณภาพชีวิต สร้างความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินอย่างยั่งยืนในถิ่นฐานเดิมของตนเอง

3. เป้าหมาย

1. เกิดการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมืองอย่างเป็นระบบ ให้ครอบคลุมทุกมิติและผู้เดือดร้อนมากที่สุด เพื่อให้สังคมอยู่ดีมีสุขถ้วนหน้า

2. เกิดกลไกคณะกรรมการพัฒนาระดับเมือง/ตำบลที่มีองค์ประกอบจากผู้แทนชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคีพัฒนาต่างๆในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาร่วมกัน

3. ชุมชนมีบทบาทหลักในการบริหารจัดการแผนงาน งบประมาณ และการดำเนินงานพัฒนาโดยมุ่งการได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำ

4. เกิดการพัฒนาคนอย่างกว้างขวาง ผู้นำชุมชนที่เป็นนักยุทธศาสตร์ นักปฏิบัติการในการขับเคลื่อนงานพัฒนา และคนรุ่นใหม่ให้เข้าสู่กระบวนการพัฒนา

5. เกิดความร่วมมือของภาคี เกิดทีมร่วมในการพัฒนาทั้งจากชุมชนและหน่วยงานต่างๆ

6. สนับสนุนให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายบ้านมั่นคงจังหวัด เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานที่ดิน ที่อยู่อาศัย และพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกมิติทั้งเมืองและชนบท นำไปสู่การจัดทำแผนการพัฒนาที่อยู่อาสับระดับจังหวัด

4. หลักเกณฑ์ และประกาศที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ

1. ประกาศแนวทางและหลักเกณฑ์การสนับสนุนโครงการการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยบ้านมั่นคง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 เพื่อแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท และผู้ที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนเนื่องจากที่อยู่อาศัยไม่มีความมั่นคง มีสภาพชำรุดทรุดโทรม หรือเป็นผู้ประสบปัญหาภัยพิบัติ หรือถูกไล่รื้อชุมชน ให้มีความมั่นคงในเรื่องที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย

2. ประกาศแนวทางและหลักเกณฑ์การสนับสนุนโครงการบ้านพอเพียงปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 เพื่อให้ครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยที่มีปัญหาความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยได้มีที่อยู่อาศัยที่ดีขึ้น มีความมั่นคง โดยองค์กรชุมชนและท้องถิ่นเป็นแกนหลักในการดำเนินการ

3. ประกาศแนวทางและหลักเกณฑ์การสนับสนุนโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณี ไฟไหม้ ไล่รื้อ ภัยพิบัติปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 เพื่อสนับสนุนให้กลุ่มผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนเร่งด่วน/เฉพาะหน้าจากกรณีภัยพิบัติ เพลิงไหม้ ไล่รื้อ อุทกภัย วาตภัย ดินโคลนถล่ม หรือความจำเป็นเร่งด่วนเฉพาะหน้า ต้องรื้อย้ายชุมชนเพื่อสร้างชุมชนใหม่ ได้รับการดูแลและได้รับโอกาสในการพัฒนา มีที่อยู่อาศัยชั่วคราวระหว่างรอการปลูกสร้างที่พักอาศัยถาวร

4. คู่มือบริหารโครงการปี 2569 สนับสนุนการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง โครงการบ้านพอเพียง โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราวกรณีไฟไหม้ ไล่รื้อ มีแนวทางและเป็นคู่มือการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง

5. กลไกการบริหารโครงการ

1. คณะทำงานชุดย่อยต่างๆ อาทิ บ้านมั่นคงเมือง บ้านมั่นคงชนบท บ้านมั่นคงชาติพันธุ์ บ้านมั่นคงให้แล้วเสร็จ ฯ พิจารณากลั่นกรองแผนงานโครงการและงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยบ้านมั่นคง ตามแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยทั้งเมืองหรือตำบลจากจังหวัดและภาค โดยให้สอดคล้องกับแนวทางและหลักเกณฑ์การสนับสนุนโครงการ

2. คณะทำงานกลั่นกรองโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย และคณะทำงานย่อยด้านต่างๆ พิจารณากลั่นกรองแผนงานโครงการและงบประมาณโครงการบ้านมั่นคงเมือง โครงการบ้านมั่นคงชนบท และโครงการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาระบบราง ตามแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยทั้งเมืองหรือตำบลจากจังหวัดและภาค โดยให้สอดคล้องกับแนวทางและหลักเกณฑ์การสนับสนุนโครงการ

3. คณะอนุกรรมการบ้านมั่นคงและการจัดการที่ดิน พิจารณากลั่นกรองให้ความเห็นชอบโครงการและงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยบ้านมั่นคง โครงการบ้านพอเพียง โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีไฟไหม้ ไล่รื้อ ภัยพิบัติ และโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท รวมถึงโครงการสนับสนุนขบวนองค์กรชุมชนในระดับพื้นที่และระดับนโยบาย

6. กระบวนการพัฒนาและการบริหารจัดการโครงการ

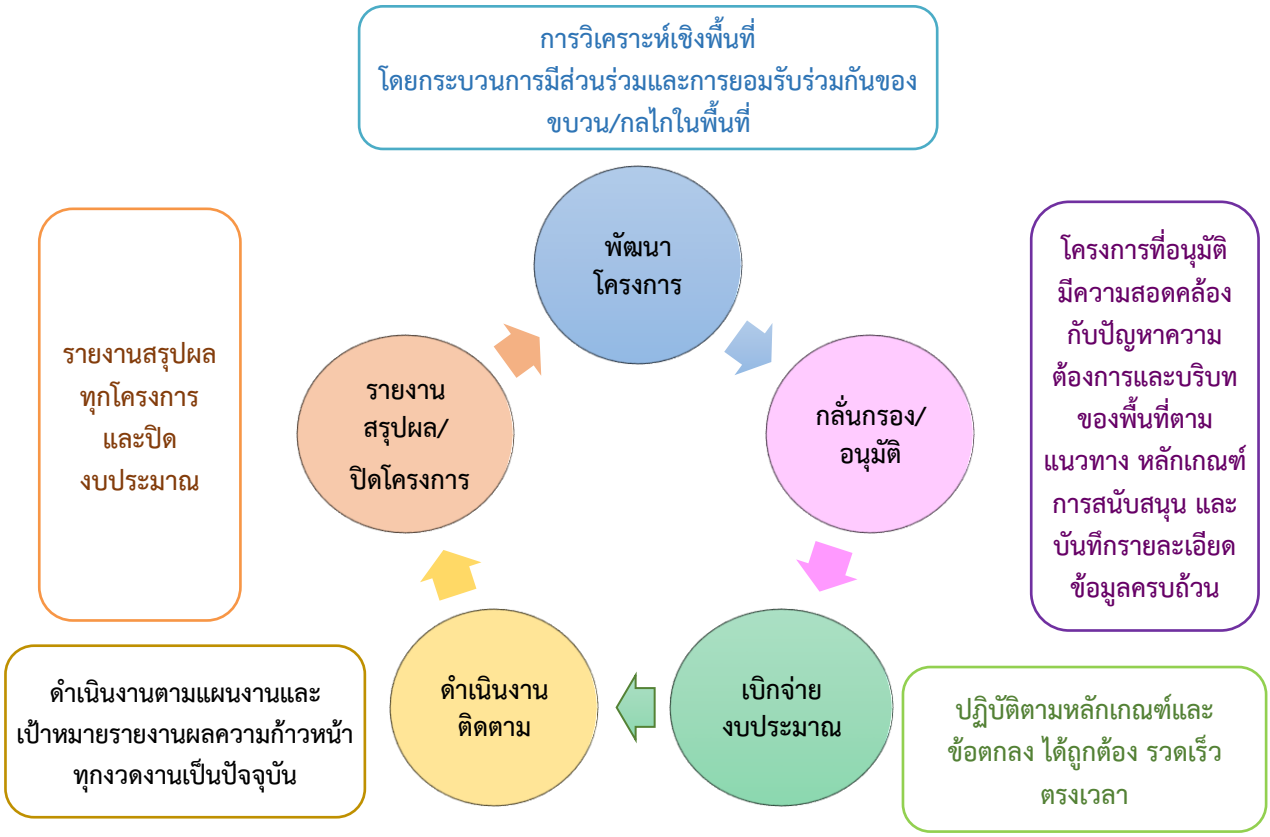

ส่วนที่ 2 รายงานผลการบริหารโครงการและงบประมาณ

ผลการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยและคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนดำเนินการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท ภายใต้ **แผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2579)** มุ่งเน้นการส่งเสริมและสร้างโอกาสด้านที่อยู่อาศัย พร้อมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่กลุ่มผู้มีรายได้น้อย โดยการแก้ไขปัญหาและพัฒนาที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐาน มีสภาพแวดล้อมที่ดี สร้างโอกาสในการเข้าถึงระบบการเงินและสินเชื่อเพื่อการอยู่อาศัย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทุกระดับเพื่อนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

ภายใต้วิสัยทัศน์ *“คนไทยทุกคนมีที่อยู่อาศัยถ้วนหน้าและมีคุณภาพชีวิตที่ดีในปี 2579 (Housing For All)”* โดยยึดโยงกับปฏิญญาสากลที่ประเทศไทยให้การรับรอง ได้แก่ เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป้าหมายที่ 11 ของสหประชาชาติ และวาระใหม่แห่งการพัฒนา ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ในการพัฒนาเมืองและที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมและยั่งยืนสำหรับทุกคน โดยเน้นการแบ่งระดับตามรายได้ และการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่สอดคล้องกับวงจรชีวิต (Life-cycle)

ปีงบประมาณ 2569 มีผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท ดังนี้

1. โครงการบ้านมั่นคงเมืองและชนบท

เป้าหมายการดำเนินโครงการบ้านมั่นคงเมืองและชนบท ปี 2569 จำนวน 3,370 ครัวเรือน ผลการอนุมัติจำนวน 154 ชุมชน 136 โครงการ 4,241 ครัวเรือน งบประมาณอนุมัติรวม 263,139,385 บาท แบ่งเป็น

1) งบสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย 115 โครงการ 4,241 ครัวเรือน จำนวนเงิน 235,739,385 บาท

2) งบสนับสนุนพัฒนากระบวนเมืองภาคีพัฒนา 21 โครงการ จำนวนเงิน 27,400,000 บาท

โครงการบ้านมั่นคงปี 2569	กรอบงบประมาณ	การอนุมัติ				งบประมาณที่ยังไม่อนุมัติ
		โครงการ	ครัวเรือน	งบอนุมัติปี 2569	ร้อยละอนุมัติ	
1.โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย (บ้านมั่นคง) -งบสนับสนุนพลังงานทางเลือกบ้านมั่นคง	249,212,511	34 79	4,241	205,541,152 30,198,233	94.59	13,493,126
2.งบพัฒนากระบวนเมือง (ภาคีพัฒนา)	27,690,279	21	-	27,400,000	98.95	290,279
รวม	**276,902,790**	**134**	**4,241**	**263,119,385**	**95.02**	**13,783,405**

3) การเบิกจ่ายงบประมาณปี 2569 มีการเบิกจ่าย 113,043,486 บาท ร้อยละเบิก 31881 งบคงเหลือรอเบิกจ่าย 367,054,168 บาท

4) การบันทึกข้อมูลในระบบโปรแกรม CODI-PMS มีการตรวจทานฐานข้อมูลโครงการ องค์กร และการแนบไฟท์เอกสาร พบว่า มีการบันทึกข้อมูล จำนวน 133 โครงการ อยู่ระหว่างเตรียมทำการบันทึก 1 โครงการ ซึ่งอยู่ระหว่างการประสานติดตามเอกสารประกอบและรายละเอียดข้อมูลโครงการเพื่อใช้บันทึกข้อมูล

5) ระยะเวลาการบริหารโครงการใช้ระยะเวลาเบิกจ่ายเป็นไปตามเกณฑ์ 134 โครงการ

2. โครงการบ้านพอเพียง

เป้าหมายการดำเนินโครงการบ้านพอเพียง ปี 2569 จำนวน 15,634 ครัวเรือน ผลการอนุมัติงบประมาณ จำนวน 1,770 โครงการ 17,166 ครัวเรือน งบประมาณอนุมัติรวม 596,875,000 บาท

ณ ส.ค.2569

ภาค	ผลการอนุมัติตามมติคณะทำงานพิจารณาโครงการภาค					ผลการเบิกจ่าย		
	โครงการ	จังหวัด	ตำบล	ครัวเรือน	อนุมัติ	เบิกจ่าย	คงเหลือ	ร้อยละเบิก
เหนือ	371	17	538	4,062	128,990,600	128,990,600	-	100
ตะวันออกเฉียงเหนือ	719	20	843	5,642	198,088,800	197,086,665	1,002,135	99.49
ใต้	181	14	359	2,787	104,018,600	100,410,840	3,607,760	96.53
กลางและตะวันตก	300	13	378	2,868	101,000,800	101,000,800	-	100
กทม. ปริมณฑลและตะวันออก	186	13	193	1,314	49,296,200	49,296,200	-	100
สำนักงานพัฒนาที่อยู่อาศัยฯ	12		11	484	15,139,800	14,311,980	827,820	94.53
สำนักพัฒนาที่อยู่อาศัยริมราง	1		1	9	340,200	340,200	-	100
รวม	**1,770**	**77**	**2,323**	**17,166**	**596,875,000**	**591,437,285**	**5,437,715**	**99.09**

1. การเบิกจ่ายโครงการบ้านพอเพียง ปี 2569 มีการเบิกจ่าย 591,437,285 บาท ร้อยละเบิก 99.09

2. การบันทึกข้อมูลในระบบโปรแกรม CODI-PMS มีการตรวจทานฐานข้อมูลโครงการ องค์กร และการแนบไฟท์เอกสาร พบว่า มีการบันทึกข้อมูลในระบบโปรแกรม 1,770 โครงการ

3. ระยะเวลาการบริหารโครงการบ้านพอเพียงใช้ระยะเวลาตามเกณฑ์ 1,769 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 99.94 ของโครงการทั้งหมด มีระยะเวลาโดยเฉลี่ย 34 วัน/ โครงการที่ใช้ระยะเวลามากกว่าเกณฑ์ 1 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 0.54 ของโครงการทั้งหมด

ตารางสรุประยะเวลาบริหารโครงการ

ภาค	จำนวนโครงการอนุมัติ	เบิกจ่ายตามเกณฑ์ระยะเวลา 60 วัน			เบิกจ่ายเกินระยะเวลา 60 วัน			จำนวนวันเฉลี่ย	โครงการอยู่ระหว่างเบิกจ่าย
		จำนวนโครงการ	วันเฉลี่ย	ร้อยละของจน.โครงการ	จำนวนโครงการ	วันเฉลี่ย	ร้อยละของจน.โครงการ		
เหนือ	371	371	39	100	-	-	-	39.18	
ตะวันออกเฉียงเหนือ	719	719	38	100	-	-	-	38.26	
ใต้	181	181	33	100	-	-	-	33.27	
กลางและตะวันตก	300	300	16	100	-	-	-	15.56	
กทม. ปริมณฑลและตะวันออก	186	185	31	99.46	1	3	0.54	31.86	
สำนักงานพัฒนาที่อยู่อาศัยฯ	12	12	75	100	-	-	-		
สำนักพัฒนาชุมชนริมราง(ส่วนกลาง)	1	1	-	100	-	-	-		
รวม	**1,770**	**1,769**	**34**	**99.94**	**1**	**3**	**0.54**	**34.54**	**-**

3. โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีไฟไหม้ ไล่รื้อ (ภัยพิบัติ)

โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีไฟไหม้ ไล่รื้อ ได้รับงบประมาณจากรัฐตั้งแต่ปี 2559-2569 มีภาพรวมเป้าหมายในการช่วยเหลือชุมชน 9,567 ครัวเรือน มีงบดำเนินการ 176,842,500 บาท ผลการดำเนินงานมีการสนับสนุนงบประมาณให้กับขบวนองค์กรชุมชน 10,217 ครัวเรือน วงเงินอนุมัติรวม 169,709,459 บาท มีการรับคืนงบประมาณบางส่วน ผลการดำเนินงานเกินกว่าเป้าหมาย 650 ครัวเรือน

ซึ่งในปี 2569 มีเป้าหมายช่วยเหลือชุมชนที่มีความเดือดร้อนรวม 165 ครัวเรือน โดยเป็นงบสำหรับดำเนินการ วงเงินรวม 4,455,000 บาท มีการอนุมัติงบประมาณสนับสนุนให้กับขบวนองค์กรชุมชนในระดับชุมชน จำนวน 173 ครัวเรือน วงเงินอนุมัติรวม 4,325,880 บาท

ผลการเบิกจ่าย ส.ค.69

ส่วนงาน	อนุมัติงบที่อยู่อาศัยชั่วคราวปี 69			เบิกจ่าย (บาท)			ร้อยละเบิกจ่าย
	จำนวนโครงการ	จำนวนครัวเรือน	งบประมาณ (บาท)	เบิกจ่าย	คืน/ยกเลิกโครงการ	คงเหลือรอเบิก	
เหนือ	2	56	1,512,000	1,512,000		-	100
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	22	42	1,022,880	1,004,880		18,000	98.24
ใต้	5	5	135,000	135,000		-	100
กลางและตะวันตก	5	5	126,000	126,000		-	100
กรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออก	5	25	612,000	612,000		-	100
สำนักงานพัฒนาที่อยู่อาศัยฯ	4	35	783,000	783,000		-	100
สำนักพัฒนาที่อยู่อาศัยริมราง	1	5	135,000	135,000		-	100
รวม	**44**	**173**	**4,325,880**	**4,307,880**		**18,000**	**99.58**

1. การเบิกจ่ายงบประมาณที่อยู่อาศัยชั่วคราวปี 2569 จำนวน 4,307,880 บาท คงเหลืองบรอเบิกจ่าย 18,000 บาท คิดเป็นร้อยละเบิกจ่าย 99.58

2. การบันทึกข้อมูลในระบบโปรแกรม CODI-PMS มีการตรวจทานฐานข้อมูลโครงการ องค์กร และการแนบไฟท์เอกสาร 44 โครงการ พบว่า มีการบันทึกข้อมูลทั้ง 44 โครงการ

3. ระยะเวลาการบริหารโครงการ ใช้ระยะเวลาตามเกณฑ์ 44 โครงการ

ส่วนมี่ 3 การเปรียบเทียบเป้าหมายกับผลการดำเนินงาน

1. ผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย สำนักงานพัฒนาที่อยู่อาศัยเมืองและชนบท ดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง โครงการที่อยู่อาศัยชั่วคราว และโครงการบ้านพอเพียง มีเป้าหมายดำเนินการในปีงบประมาณ 2569 ซึ่งมีผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย โครงการบ้านมั่นคง สามารถดำเนินการสนับสนุนชุมชนเกินกว่าเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ 125.85 โครงการที่อยู่อาศัยชั่วคราว ดำเนินการสนับสนุนชุมชนคิดเป็นร้อยละ 104.85 และโครงการบ้านพอเพียง ดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ 109.80 ดังนี้

โครงการ	ครัวเรือนปี 2569			ร้อยละดำเนินการ
	เป้าหมาย	ดำเนินการ	ส่วนต่าง	
1.โครงการบ้านมั่นคง	3,370	4,241	871	125.85
2.โครงการที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีไฟไหม้ ไล้รื้อ	165	173	8	104.85
3.โครงการบ้านพอเพียง	15,634	17,166	1,532	109.80
รวม	**19,169**	**21,579**	**2,411**	

2. แผนการสนับสนุนชุมชน โครงการบ้านมั่นคง มีแผนการเสนอโครงการเพิ่มเติมในเดือนกันยายน 2569 การดำเนินงานโครงการที่อยู่อาศัยชั่วคราว และโครงการบ้านพอเพียง สนับสนุนชุมชนตามเป้าหมายโครงการ สามารถสนับสนุนชุมชนได้เกินกว่าเป้าหมาย โดยมีแผนสนับสนุนการทำงานติดตามการเบิกจ่ายและปิดโครงการ ประสานแผนการบริหารโครงการร่วมกับสำนักงานภาคและขบวนองค์กรชุมชน

ส่วนที่ 4 การดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยโครงการบ้านมั่นคงเมืองและชนบท

1. การจัดตั้งสหกรณ์ประเภทที่ 8 /การขับเคลื่อนงานสหกรณ์ภายใต้โครงการบ้านมั่นคง

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ร่วมกับกรมส่งเสริมสกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และขบวนคนจนเพื่อสิทธิที่ดินและที่อยู่อาศัย ได้ร่วมกันยกร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ประเภทที่ 8 สหกรณ์เคหสถาน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ดำเนินงานเรื่องนี้ให้แล้วเสร็จในเดือนธันวาคม 2568 ซึ่งสถาบัน ได้ส่งร่างกฎกระทรวงดังกลาว ซึ่งประกอบด้วยลักษณะวัตถุประสงค์ และขอบเขตแห่งการดำเนินกิจการของสหกรณ์แต่ละประเภทที่จะดำเนินกิจการ พ.ศ. 2567 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. .... เพื่อให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

เดือนธันวาคม 2568 กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้มีหนังสือถึงสถาบันว่ากรมส่งเสริมสหกรณ์กรพิจารณาแล้วเห็นว่าการกำหนดกฎกระทรวงดังกล่าวมีความเหมาะสมเป็นไปตามบริบทแห่งการดำเนินงานของสหกรณ์ จึงขอข้อมูลและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่างๆ อาทิ ประเด็นก่อนการจัดตั้งสหกรณ์ ประเด็นการจัดตั้งสหกรณ์ และประเด็นการยกเลิกสหกรณ์ ว่ามีขั้นตอน กระบวนการ วิธีการ แนวทางปฏิบัติ หรือแนวคิดอย่างไร

เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2568 สำนักงานพัฒนาที่อยู่อาศัยเมืองและชนบท ร่วมกับขบวนคนจนเพื่อสิทธิที่ดินและที่อยู่อาศัย ได้ร่วมกันจัดทำข้อมูลเพิ่มเติมตามข้างต้น โดยหลังการประชุมสำนักงานฯ ได้รายงานผลการจัดทำข้อมูลแก่ผู้บริหารของสถาบัน และขบวนคนจนฯ เพื่อรับรองชุดข้อมูลดังกล่าว ก่อนที่จะมีการจัดส่งให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ ซึ่งได้ข้อคิดเห็นกลับมาให้มีการเพิ่มเติมรายละเอียดเกี่ยวกับหลักคิดสำคัญ อาทิ การส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม การออมทรัพย์ การบริหารจัดการกรรมสิทธิ์ที่ดินในรูปแบบแปลงรวม ฯลฯ รวมไปถึงเจตนารมณ์ในการดำเนินการโครงการบ้านมั่นคง และแนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างสหกรณ์และหน่วยงาน จึงได้มีการนัดหมายประชุมจัดทำข้อมูลอีกครั้งในวันที่ 6 มกราคม 2569 และสถาบันจัดส่งข้อชุดข้อมูลที่ได้มีการรับรองร่วมกันแล้วในวันที่ 12 มกราคม 2569 ที่ผ่านมาให้แก่กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ดำเนินการต่อในขั้นตอนต่อไป

เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2569 พอช. ร่วมกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และเครือข่ายขบวนคนจนกว่า 40 คน จัดประชุมขับเคลื่อนงานสหกรณ์บ้านมั่นคง เพื่อพัฒนาระบบสหกรณ์ให้เป็นกลไกดูแลที่อยู่อาศัย ที่ดิน และคุณภาพชีวิตของสมาชิกอย่างยั่งยืน ที่ประชุมติดตามการปรับปรุงกฎกระทรวงสหกรณ์ พร้อมเสนอคณะทำงาน 4 ฝ่าย ครอบคลุมเครือข่ายที่อยู่อาศัยทั้ง 5 ภาค รวมถึงเห็นชอบให้ระดับจังหวัดติดตามปัญหาในพื้นที่ และตั้งทีมกลางช่วยแก้กรณีซับซ้อนด้านกฎหมายและการบริหาร นอกจากนี้ ยังเสนอสร้าง “นักบัญชีอาสา” เพื่อเสริมความโปร่งใส และปรับตัวชี้วัดสหกรณ์ให้ครอบคลุมมิติทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ควบคู่ด้านการเงิน ทั้งนี้ เตรียมถอดบทเรียนพื้นที่ต้นแบบเผยแพร่ในงานวันที่อยู่อาศัยโลก 2569 เพื่อสะท้อนบทบาทสหกรณ์บ้านมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและสิ่งแวดล้อมอย่างครบวงจร

วันที่ 21 – 22 มิถุนายน 2569 สำนักงานพัฒนาที่อยู่อาศัยเมืองและชนบท ร่วมกับเครือข่ายสลัม 4 ภาค และสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย (สสท.) จัดสัมมนา “การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงฯ” ณ ห้องประชุมไพบูลย์ศิริธรรม เพื่อยกระดับความเข้มแข็งของชุมชนคนจนเมือง ภายใต้บริบทการอยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยที่ใช้การจัดการที่ดินรูปแบบกรรมสิทธิ์ร่วม ซึ่งมุ่งเน้นการช่วยเหลือเกื้อกูลและพัฒนาคุณภาพชีวิตมากกว่าการแสวงหากำไร การขับเคลื่อนงานมุ่งแก้ปัญหาในเชิงบวกโดยใช้แนวทางให้ความรู้ตามอุดมการณ์สหกรณ์ที่ "เน้นคนมากกว่าทุน" พร้อมอุดช่องโหว่ด้านการบริหารงานผ่านการผลักดันหลักสูตรนักบัญชีอาสา ให้คนรุ่นใหม่เข้ามาช่วยจัดระบบงบการเงิน นอกจากนี้ ยังมีวาระสำคัญในการผลักดันยกร่างกฎกระทรวงจัดตั้ง "สหกรณ์ประเภทที่ 8 (สหกรณ์เคหสถาน)" แยกออกจากสหกรณ์บริการทั่วไป เพื่อให้มีกลไกประเมินและสนับสนุนที่สอดรับกับวิถีชุมชนอย่างแท้จริง โดยเครือข่ายมีกำหนดการเข้าพบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ภายในต้นเดือนกรกฎาคม 2569 เพื่อเร่งปลดล็อกข้อจำกัดและสร้างความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยให้แก่สมาชิก

เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2569 ขบวนคนจนเพื่อสิทธิที่ดินและที่อยู่อาศัย (ขพศ.) ได้นำตัวแทนสหกรณ์ภายใต้โครงการบ้านมั่นคงเข้ายื่นหนังสือติดตามความคืบหน้าการจัดตั้ง สหกรณ์ประเภทที่ 8 (สหกรณ์เคหสถาน) ต่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงและกรมส่งเสริมสหกรณ์ร่วมรับฟังและหารือแนวทางการขับเคลื่อนงาน ซึ่งนายสราวุฒิ เนื่องจำนงค์ เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะเป็นประธานในการประชุม เพื่อหารือชี้แจงแผนการขับเคลื่อนการจัดตั้งสหกรณ์ประเภทที่ 8 พร้อมด้วยนายกฤษ อุตตมะเวทิน รองปลัดกระทรวงเกษตรฯ และนายประวัติ แดงบรรจง รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ สาระสำคัญของการหารือ ได้แก่ กระบวนการจัดตั้งสหกรณ์ประเภทที่ 8 ได้ผ่านการรับฟังความคิดเห็นภายในกรมส่งเสริมสหกรณ์แล้ว โดยมีผู้เห็นชอบมากกว่าร้อยละ 80 ขั้นตอนต่อไปจะมีการประชุมร่วมกับ ขพศ. เพื่อชี้แจงรายละเอียดร่างกฎกระทรวงว่าด้วยสหกรณ์ประเภทที่ 8 (สหกรณ์เคหสถาน) กำหนดจัดเวทีประชาพิจารณ์รับฟังความคิดเห็นจากสหกรณ์ประเภทอื่นในเดือนสิงหาคม 2569 หากไม่มีข้อคัดค้านสำคัญ กรมส่งเสริมสหกรณ์จะเสนอเรื่องเข้าสู่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อประกาศเป็นกฎกระทรวง คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน 2569 ในระหว่างการรอดำเนินการตามกฎหมาย มีการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายสหกรณ์ผ่านการสรุปบทเรียน นักบัญชีอาสารุ่นที่ 1 เพื่อขยายผลสู่รุ่นที่ 2 และจัดเวทีสรุปผลการดำเนินงานสหกรณ์บ้านมั่นคงในระดับภาค เพื่อเสริมความเข้มแข็งองค์กรและสร้างความเข้าใจต่อนโยบายสหกรณ์ประเภทที่ 8

2. การสนับสนุนช่วยเหลือพื้นที่ประสบภัยพิบัติ

เมื่อวันที่ 25–26 ธันวาคม 2568 พื้นที่ชายแดนไทย–กัมพูชา (อุบลราชธานี–ศรีสะเกษ) คณะอนุกรรมการฯ และเครือข่ายชุมชนลงพื้นที่ เพื่อประเมินสถานการณ์ มอบสิ่งของบรรเทาทุกข์ และหารือร่วมกับภาคประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วางแนวทางช่วยเหลือเร่งด่วนควบคู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยระยะยาว ระยะเร่งด่วนใช้งบประมาณ 5 ล้านบาท จัดตั้งครัวกลาง ฟื้นฟูสุขภาพจิต และส่งเสริมอาชีพในศูนย์พักพิงกว่า 500 แห่ง พร้อมบูรณาการฐานข้อมูลร่วมกับ พมจ. เพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางตามมติ ครม. ครัวเรือนละ 5,000 บาท ระยะยาวมุ่งยกระดับ “บ้านมั่นคงชนบท” เป็นเครื่องมือจัดการตนเอง จัดผังที่อยู่อาศัยใหม่อย่างยั่งยืน สร้างเศรษฐกิจชุมชน และเจรจาสิทธิในที่ดินรัฐผ่านกลไกระดับจังหวัดและภาคีเครือข่าย

พื้นที่ภัยพิบัติน้ำท่วมภาคใต้ ระยะเร่งด่วน ขบวนองค์กรชุมชนจัดตั้งศูนย์อพยพ/ศูนย์ประสานงาน ครัวกลาง แจกจ่ายอาหารและถุงยังชีพ รวมถึงช่วยทำความสะอาด สำรวจความเสียหาย และซ่อมแซมที่อยู่อาศัยหลังน้ำลดระยะต่อไป มุ่งพัฒนาระบบรับมือภัยพิบัติตามวัฏจักรฤดูกาล สร้างทีมงานฐานข้อมูล และระบบเตือนภัยระดับพื้นที่ โดยใช้ครัวกลางและเครือข่ายชุมชนเป็นกลไกหลัก เพื่อให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

วันที่ 8 มีนาคม 2569 มีการลงพื้นที่ติดตามโครงการบ้านมั่นคงชนบท บ้านหนองม่วง จังหวัดสระแก้ว ซึ่งดำเนินการตั้งแต่ปี 2560 ครอบคลุม 63 ครัวเรือน แต่ปัจจุบันสมาชิกบางส่วนไม่เข้าร่วม ทำให้เกิดแปลงว่างและภาระค่าเช่าที่ดินเพิ่มขึ้น โดยพบปัญหาหลักด้านแหล่งน้ำ ดินไม่เหมาะต่อการเพาะปลูก และความเสี่ยงทางอาชีพส่งผลให้ชุมชนมีหนี้สินสูงขึ้น ร่วมกับผลกระทบจากเศรษฐกิจ โควิด-19 และพื้นที่ชายแดน ทั้งนี้จะจัดทำข้อมูลปัญหาเพื่อถอดบทเรียน และกำหนดแนวการดำเนินการในระยะต่อไป

วันที่ 8–9 กรกฎาคม 2569 สำนักงานภาคเหนือ พอช. ร่วมกับเครือข่าย Refield Lab และคนรุ่นใหม่ภาคเหนือ ลงพื้นที่โครงการบ้านมั่นคงชนบท (ภัยพิบัติ) ตำบลบ่อเกลือใต้ จังหวัดน่าน เพื่อออกแบบกลไกการทำงาน วางแผนการดำเนินงาน และจัดกระบวนการออกแบบที่อยู่อาศัยสำหรับครัวเรือนที่ต้องย้ายออกจากพื้นที่เสี่ยงภัย ซึ่งโครงการได้รับอนุมัติ 267 ครัวเรือน จัดระบบบริหารงาน 3 ระดับ ได้แก่ ระดับหมู่บ้าน ระดับโซน และระดับตำบล พร้อมทบทวนแผนกิจกรรมและบทบาทคณะทำงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และร่วมกับชุมชนออกแบบบ้านและวางแผนการใช้พื้นที่รองรับการย้ายในหมู่ 3 มีพื้นที่รองรับ 6 ครัวเรือน ขนาด 1.4 ไร่ ใช้รูปแบบบ้านไม้ผสมปูน ขนาด 6 x 6 เมตร และหมู่ 10 เข้าร่วมโครงการ 32 ครัวเรือน ใช้แปลงที่ดินของตนเอง 11 ครัวเรือน และกลุ่มแปลงรวม 21 ครัวเรือน มีพื้นที่รองรับประมาณ 11 ไร่ เลือกรูปแบบบ้านไม้ผสมปูน ขนาด 6 x 6 เมตร เช่นเดียวกับหมู่ 3 รวมถึงเปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนร่วมวิเคราะห์ข้อมูลและออกแบบที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และวิถีชีวิตของครัวเรือน โดยคำนึงถึงข้อจำกัดด้านการเข้าถึงพื้นที่และสภาพภูมิประเทศ เพื่อให้ครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติสามารถมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงและปลอดภัย พร้อมกำหนดติดตามความก้าวหน้าอีกครั้งในเดือนสิงหาคม 2569

เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2569 นายชนินทร์ รุ่งธนเกียรติ ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวง พม. ติดตามและสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคงชนบทตำบลจรัส อำเภอบัวเชด จังหวัดสุรินทร์ เพื่อร่วมประชุมกับนายอำเภอ หน่วยงานท้องที่ และเครือข่ายองค์กรชุมชน 14 ตำบล 4 อำเภอ จังหวัดสุรินทร์ มีผู้เข้าร่วมกว่า 80 คน ณ ห้องประชุม องค์การบริหารส่วนตำบลจรัส อ.บัวเชด จ.สุรินทร์ พร้อมทั้งได้มีการมอบงบประมาณโครงการบ้านมั่นคงชนบทตำบลจรัส 343 ครัวเรือน รวม 16,100,000 บาท และลงพื้นที่เยี่ยมเยียนให้กำลังใจครัวเรือนกลุ่มเป้าหมายโครงการบ้านมั่นคงชนบทที่ได้รับผลกระทบภัยพิบัติชายแดน และเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ฐานะยากจน 2 หลัง ในพื้นที่ หมู่ 5 พร้อมมอบถุงกำลังใจ

3. การฟื้นฟูคุณภาพองค์กรและยกระดับคุณภาพโครงการบ้านมั่นคง ปีงบประมาณ 2569

เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2569 เครือข่ายพัฒนาที่ดินและที่อยู่อาศัย 5 ภาค ร่วมกับ พอช. ได้ประชุมเพื่อออกแบบแนวทางสนับสนุนการฟื้นฟูองค์กรชุมชนและยกระดับคุณภาพโครงการบ้านมั่นคง ประจำปีงบประมาณ 2569 โดยมุ่งแก้ไขปัญหาองค์กรชุมชนที่ประสบภาวะวิกฤตควบคู่กับการยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ภายใต้แนวคิดการบริหารจัดการความเสี่ยง การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการเชื่อมโยงเครือข่ายทุกภูมิภาคอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ประเด็นสำคัญของการดำเนินงาน 1) แผนฟื้นฟูองค์กรชุมชน เป้าหมายมากกว่า 100 แห่งใน 5 ภาค ภายใน 1 ปี เน้นการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ การแก้ไขปัญหาด้านบุคลากร การบริหารจัดการ และการเงิน จัดตั้งกลไกแก้ไขปัญหา 3 ระดับ (ภาค จังหวัด เมือง) ทดลองดำเนินการในพื้นที่นำร่อง งบไม่เกิน 20,000 บาทต่อองค์กร ภายใต้งบรวม 6 ล้านบาท โดยจัดทำข้อมูลแผนงานในวันที่ 28 – 29 มกราคม 2569 เริ่มดำเนินการต้นเดือนมีนาคม 2569 2) แนวทางยกระดับคุณภาพโครงการบ้านมั่นคงครอบคลุม 6,100 ครัวเรือน ประกอบด้วย สนับสนุนงบพัฒนาโครงการ 500 บาทต่อครัวเรือน (ระยะพัฒนา และระยะอนุมัติ/เบิกจ่าย) สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างพื้นที่ งบประมาณ 500,000 บาท สนับสนุนกลไกคณะทำงานและเวทีติดตามงบประมาณ 1,000,000 บาท 3) การพัฒนาโครงการใหม่ ได้แก่ โครงการการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนท้องถิ่น (น้ำท่วม/สงคราม) และโครงการเชื่อมโยงเครือข่าย คพท. ภายใต้กรอบงบประมาณ 800,000 บาท เพื่อเสริมสร้างกระบวนการและศักยภาพชุมชนในการรับมือภัยพิบัติในระยะยาว

การพัฒนาฟื้นฟูคุณภาพองค์กร สหกรณ์เคหะสถานบ้านมั่นคงพัฒนาคลอง 9 จำกัด” สร้างกลไกฟื้นฟูที่อยู่อาศัยชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2569 เครือข่ายพัฒนาที่ดินและที่อยู่อาศัย (คพท.) ร่วมกับ พอช. และสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 2 (สสพ.2) เตรียมความพร้อมเพื่อจัดตั้ง “สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงพัฒนาคลอง 9 จำกัด” ณ โรงเรียนวัดสีสุก เขตคลองสามวา เนื่องด้วยสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนสามวาตะวันออกกำลังเผชิญวิกฤตหนี้สินจนส่งผลให้ที่อยู่อาศัยถูกบังคับคดีและขายทอดตลาดกว่า 207 แปลง การบูรณาการความร่วมมือจากหลายหน่วยงานในครั้งนี้มุ่งคลี่คลายปัญหาโดยต่อยอดกลไกจาก "กลุ่มออมทรัพย์พัฒนาคลองเก้า" เพื่อส่งเสริมการออมสะสมทุนและลดภาระหนี้สินอย่างเป็นระบบ กระบวนการขับเคลื่อนประกอบด้วยการที่ สสพ.2 เข้ามาให้ความรู้ทางกฎหมาย อบรมสิทธิหน้าที่ พร้อมทั้งให้ผู้เข้าร่วมกว่า 100 คน ร่วมกันพิจารณาและลงมติเห็นชอบร่างข้อบังคับสหกรณ์ฯ เพื่อเสนออนุมัติตามขั้นตอน ถือเป็นการสร้างกลไกการแก้ไขปัญหาการถูกบังคับคดีอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อฟื้นฟูคุณภาพชีวิตและสร้างความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยให้ชุมชนกลับมาพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว

4. การขับเคลื่อนงานพัฒนาโครงการบ้านให้แล้วเสร็จ

คณะอนุกรรมการบ้านมั่นคงและการจัดการที่ดิน เห็นชอบการแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาโครงการบ้านมั่นคงให้แล้วเสร็จ เพื่อให้การบริหารโครงการมีประสิทธิภาพ สามารถคลี่คลายปัญหาข้อติดขัดของโครงการ และมีความคล่องตัวในการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยโครงการบ้านมั่นคง และเห็นชอบการสนับสนุนงบประมาณโครงการบ้านมั่นคง ปี 2564 ที่ไม่มีภาระผูกพันมาใช้ดำเนินการ “โครงการบ้านมั่นคงให้แล้วเสร็จ” เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการโครงการ และการแก้ไขปัญหาข้อติดขัดในการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยโครงการบ้านมั่นคง วงเงินงบประมาณ 40,000,000 บาท การดำเนินการตั้งแต่ปี 2566 ถึงปัจจุบัน มีการอนุมัติงบประมาณ 30 โครงการ งบประมาณ 16,272,365 บาท (คืนงบประมาณบางส่วน) คงเหลืองบประมาณ 23,727,635 บาท

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของเครือข่ายพัฒนาที่ดินและที่อยู่อาศัย 5 ภาค (คพท.) ในช่วงปี 2568 – 2569 พบว่า ภาพรวมพื้นที่ที่มีปัญหาข้อติดขัดในโครงการบ้านมั่นคงเดิมในแต่ละภาค/ส่วนงาน ภาพรวม 116 พื้นที่ ได้กำหนดพื้นที่นำร่องปฏิบัติการที่สามารถดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายบ้านมั่นคงที่ก่อสร้างไม่แล้วเสร็จ ปี 2569 จำนวน 48 องค์กร (พื้นที่ดำเนินการเข้มข้น 26 พื้นที่)

การกำหนดพื้นที่เป้าหมายปฏิบัติการไม่น้อยกว่า 10 พื้นที่/โครงการ เพื่อสร้างรูปธรรมการแก้ไขปัญหาโครงการบ้านมั่นคงที่ก่อสร้างไม่แล้วเสร็จ เป็นกลไกสำคัญในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวม สรุปปัญหา และกำหนดทิศทาง/มาตรการแก้ไขที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายขบวนองค์กรชุมชนทั้ง 5 ภูมิภาค และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายในระยะเวลาดำเนินการเดือนกุมภาพันธ์–กันยายน 2569 การคัดเลือกพื้นที่นำร่อง การจัดประชุมคณะทำงานและการประชุมร่วมผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน พอช. นำไปสู่การพัฒนาโครงการเสนอขอรับงบประมาณ การจัดทำแผนปฏิบัติการพื้นที่ต้นแบบ แนวทางปฏิบัติแก่เครือข่าย และข้อเสนอเชิงนโยบาย พร้อมสนับสนุนงบประมาณเบื้องต้น 20,000 บาทต่อองค์กร เพื่อขับเคลื่อนงานอย่างเป็นรูปธรรม ควบคู่กับการจัดทำแผนปี 2569 และแผนระยะ 3–5 ปี เพื่อให้การแก้ไขปัญหาโครงการบ้านมั่นคงที่ค้างคาเกิดผลอย่างยั่งยืนในระดับพื้นที่และเชิงนโยบายต่อไป

สรุปภาพรวมการดำเนินงาน โครงการเสนอสินเชื่อเพิ่มเติมเพื่อดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จได้ จำนวน 14 โครงการ 395 ครัวเรือน ประกอบด้วย

1. สหกรณ์เคหสถานนครบาล จำกัด จำนวน 40 ครัวเรือน
2. สหกรณ์เคหสถานวนาลี จำกัด จำนวน 10 ครัวเรือน
3. สหกรณ์เคหสถานบ้านเกาะแก้ว จำนวน 29 ครัวเรือน
4. สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงหนองคันทรง จำกัด จำนวน 43 ครัวเรือน
5. สหกรณ์เคหชุมชนบ้านฟ้าสดใส จำกัด จำนวน 20 ครัวเรือน
6. สหกรณ์เคหสถาบ้านมั่นคงชุมชนชะแมบ จำกัด จำนวน 27 ครัวเรือน
7. สหกรณ์เคหสถาบ้านมั่นคงชุมชนเขื่อนพระรามหก จำกัด จำนวน 20 ครัวเรือน
8. สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงหินเหล็กไฟ จำกัด จำนวน 21 ครัวเรือน
9. สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงมดงานมาบอำมฤต จำกัด จำนวน 60 ครัวเรือน
10. สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงยะลา จำนวน 42 ครัวเรือน
11. สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงสุไหงโก-ลก จำกัด จำนวน 9 ครัวเรือน
12. สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงปูลากะปิ๊ะ จำกัด จำนวน 17 ครัวเรือน
13. สหกรณ์เคหสถานเมืองใหม่มาลัยทอง จำกัด จำนวน 14 ครัวเรือน
14. สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงภูมิใจ จำกัด จำนวน 43 ครัวเรือน

โครงการที่ขอใช้งบอุดหนุนการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เพื่อก่อสร้างให้แล้วเสร็จ จำนวน 4 โครงการ

1. โครงการ สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงรักษ์เชียงใหม่ จำกัด
2. โครงการ สหกรณ์เคหสถานบัวหลวงพัฒนา จำกัด
3. โครงการ สหกรณ์เคหสถานหนองบัวแดงมั่นคงสามัคคี จำกัด
4. โครงการ บ้านมั่นคงรักษ์ไหมไทยชุมชนโคกหินขาว งบประมาณ 5,100,000 บาท

5. การขับเคลื่อนงานเครือข่ายพัฒนาที่ดินและที่อยู่อาศัย 5 ภาค

วันที่ 5 – 6 มีนาคม 2569 เครือข่ายพัฒนาที่ดินและที่อยู่อาศัยจาก 5 ภาค ร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่อยู่อาศัยเมืองและชนบท จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อติดตามสถานการณ์และกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนงานพัฒนาที่อยู่อาศัยของชุมชน ณ ห้องประชุมไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม โดยมุ่งแก้ไขปัญหาโครงการบ้านมั่นคงที่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ จากเป้าหมายพื้นที่ที่มีปัญหา 116 พื้นที่ คัดเลือกพื้นที่ที่สามารถเร่งรัดให้สำเร็จในปี 2569 จำนวน 48 พื้นที่ และในจำนวนนี้มี 17 พื้นที่ที่ต้องเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤษภาคม 2569 พร้อมกำหนดกรอบงบสนับสนุนองค์กรละ 20,000 บาท ภายใต้เงื่อนไขความก้าวหน้าของโครงการและแผนงานระยะ 3-5 ปี ในการแลกเปลี่ยนมีการหารือแนวทางพัฒนาการทำงานของสหกรณ์และองค์กรชุมชน โดยเน้นการจัดการหนี้ การปิดบัญชี การปรับโครงสร้างหนี้ และการพัฒนาระบบข้อมูลทางการเงิน เพื่อใช้วิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม ต่อมาได้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการอีกครั้ง ในวันที่ 28–29 มีนาคม 2569 เพื่อรวบรวมข้อมูลและหาแนวทางร่วมกัน ทั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่เร่งด่วน 27 พื้นที่ที่ต้องดำเนินการภายใน 3 เดือน และแลกเปลี่ยนแนวทางการทำงานแบบบูรณาการ เพื่อเสริมศักยภาพชุมชนให้สามารถบริหารจัดการโครงการที่อยู่อาศัยได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืนในระยะยาว

เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2569 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อติดตามสถานการณ์และขับเคลื่อนการพัฒนาที่อยู่อาศัย ณ ห้องประชุมไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม โดยมีเครือข่าย คพท. 5 ภาค และเจ้าหน้าที่ พอช. เข้าร่วมกว่า 40 คน เพื่อหารือแนวทางพัฒนาที่อยู่อาศัย การฟื้นฟูชุมชน และการสร้างความร่วมมือในพื้นที่ต่างๆ ที่ประชุมได้ปรับแผนปฏิบัติการ 3 ปี (2570-2572) ผลักดันการพัฒนาพื้นที่ TOD เร่งฟื้นฟูชุมชนที่ประสบเหตุเพลิงไหม้ พร้อมกำหนดแนวทางสนับสนุนพลังงานทดแทน เช่น โซลาเซลล์และคาร์บอนเครดิต ครอบคลุมไม่น้อยกว่า 80 เครือข่าย/ตำบล นอกจากนี้ ยังใช้การพัฒนาที่อยู่อาศัยเป็นเครื่องมือสร้างผู้นำและนักพัฒนารุ่นใหม่ ผ่านโครงการ “โชว์ภูมิ ซีซั่น 1” คนรุ่นใหม่คืนถิ่น และขบวนช่างชุมชน 5 ภาค ซึ่งสามารถสร้างอาสาสมัครนักบัญชีรุ่นใหม่ได้ 25 คน สนับสนุน 14 พื้นที่ พร้อมกันนี้ ได้เตรียมจัดมหกรรม SDX 2026 เพื่อแสดงผลงานและผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมถึงสร้างกลไกความร่วมมือกับภาคีใน จังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพัฒนาโครงการลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างต่อไป

ส่วนที่ 5 งานนวัตกรรมที่อยู่อาศัยและกลไกสนับสนุนการดำเนินงานของขบวนองค์กรชุมชน

1. การพัฒนากลไกขับเคลื่อนและยกระดับระบบฐานข้อมูลที่ดินที่อยู่อาศัยและคุณภาพชีวิต (โคครีเอท ไทยแลนด์)

การพัฒนาแพลตฟอร์ม โคครีเอท ไทยแลนด์ (Co-Create Thailand) ซึ่งเป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่บูรณาการข้อมูลและข้อมูลเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นความร่วมมือในการออกแบบและพัฒนาระหว่างภาคีนักออกแบบและวางแผนเพื่อชุมชนและเมืองในโครงการบ้านมั่นคงเมืองและชนบทกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เพื่อ เป็นเครื่องมือการจัดการข้อมูลชุมชนและโครงการบ้านมั่นคงอย่างเป็นระบบ ความคืบหน้าเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2569 และวันที่ 26 มีนาคม 2569 ได้มีการจัดประชุมร่วมระหว่างสำนักงานพัฒนาที่อยู่อาศัยเมืองและชนบท ทีมมอร์ (ผู้รับผิดชอบโครงการ) และเครือข่ายขบวนองค์กรชุมชน เพื่อรายงานความคืบหน้าการดำเนินงาน สรุปผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา และให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การออกแบบทิศทางการทำงานปี 2569 ทั้งนี้ ในช่วงที่ผ่านมาได้มีการเพิ่มชั้นข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์พื้นที่ ออกแบบผังการพัฒนาโครงการ นำเสนอภาพรวมการบันทึกข้อมูล Dashboard และเกิดแผนการดำเนินงานระยะต่อไป ดังนี้ 1) การจัดกลไกการขับเคลื่อนและเชื่อมโยงข้อมูลภายในองค์กรร่วมกับโปรแกรม Areainterop และ Co-Pin 2) งานบริหารจัดการข้อมูล โดยพัฒนาชั้นข้อมูลในการสนับสนุนงานเชิงประเด็นเชื่อมกับหน่วยงานภายนอก 3) การสนับสนุนกระบวนการ โดยการฝึกอบรมกองเลขาจังหวัดในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนงานเชิงยุทธศาสตร์ 4) การจัดหลักสูตรที่ให้น้ำหนักในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อยกระดับต่อยอดการพัฒนา 5) การเพิ่มช่องทางการเข้าถึงคู่มือ/สื่อเพื่อการใช้งาน 6) การจัดกลไกกลางที่ชัดเจนประสานงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกกลไกระดับอื่นๆ

2. การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนย่านบ่อนไก่ (นวัตกรรมการพัฒนาที่อยู่อาศัยในพื้นที่เศรษฐกิจ)

โครงการบ้านมั่นคงเมืองชุมชนบ่อนไก่พัฒนา เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 46 ครัวเรือน โดยใช้ดินสำนักงานพระคลังข้างที่ จำนวน 3 งาน 28.57 ตารางวา ในการดำเนินโครงการ งบประมาณรวม 4,537,900 บาท เมื่อการประชุมครั้งที่ 8/2568 วันที่ 15 กันยายน 2568 โดยหลังจากการอนุมัติโครงการทางสำนักงานพัฒนาที่อยู่อาศัยเมืองและชนบท ได้ประสานไปยังสำนักงานพระคลังข้างที่ และสำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ในการลงพื้นที่สำรวจแปลงที่ดินที่จะดำเนินโครงการบริเวณซอยโปโล 5 แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาข้อระเบียบทางกฎหมายในการดำเนินการขออนุญาตก่อสร้างต่อไป

ปัจจุบันอยู่ระหว่างการจดทะเบียนสหกรณ์ ซึ่งกลุ่มออมทรัพย์บ่อนไก่พัฒนาได้รับการอบรมองค์ความรู้ แนวคิด หลักการ และข้อระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับสู่การจัดตั้งสหกรณ์ จากสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 1 และได้มีการจัดประชุมครบ 3 ครั้ง ตามเงื่อนไขการจดทะเบียนสหกรณ์เรียบร้อยแล้ว

เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2569 ผู้แทนกลุ่มออมทรัพย์บ่อนไก่พัฒนา ได้ส่งเอกสารประกอบไปยังสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 1 เพื่อยื่นเอกสารให้แก่นายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาเห็นชอบ โดยระหว่างนี้มีแผนการขับเคลื่อนงานในขั้นตอนถัดไป ได้แก่ การจัดทำแบบก่อสร้าง จัดทำแบบสถาปัตยกรรม การเตรียมเบิกจ่ายงบประมาณ และการเสนอใช้สินเชื่อสถาบัน

วันที่ 16 มีนาคม 2569 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ร่วมกับสำนักงานเขตปทุมวัน ผู้แทนสำนักงานพระคลังข้างที่ ผู้แทนสำนักพัฒนาที่อยู่อาศัย กรุงเทพมหานคร และทีมออกแบบ ATOM Design และ LandProcess ลงพื้นที่ซอยโปโล 6 เพื่อติดตามความคืบหน้าโครงการและสำรวจแปลงที่ดิน เดินหน้า "บ้านมั่นคงชุมชนบ่อนไก่พัฒนา" โดยมีข้อสรุปสำคัญ ได้แก่ 1) แบบก่อสร้างโครงการพิจารณาแบบทางเลือก 2 รูปแบบ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่สร้างประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิก และรองรับการพัฒนาที่อยู่อาศัยในอนาคต 2) แนวทางก่อสร้างห้องตัวอย่าง/อาคารอเนกประสงค์ ตรวจสอบตำแหน่งก่อสร้างซึ่งอยู่นอกแปลงเช่า โดย พอช. จะดำเนินการขออนุญาตที่เกี่ยวข้องต่อไป 3) กิจกรรม Big Cleaning Day จากการสำรวจพบข้อจำกัดด้านพื้นที่ เช่น ต้นไม้สูงหนาแน่น แนวรั้วลวดหนาม และถนนแคบ จึงเห็นควรให้สหกรณ์จัดจ้างผู้รับเหมาปรับพื้นที่ให้โล่งก่อน เพื่อรองรับการจัดกิจกรรมอื่นในระยะต่อไป โดยมีแผนการดำเนินงาน การเสนอแบบสถาปัตยกรรมโครงการ การขออนุญาตใช้ที่ดิน การขออนุญาตก่อสร้าง และการสำรวจครัวเรือนเพิ่มเติม

ปัจจุบันการดำเนินโครงการอยู่ระหว่างการชะลอและทบทวนแผนพัฒนา เนื่องจากสำนักงานพระคลังข้างที่ได้แจ้งต่อ พอช. ว่ามีแผนศึกษาความเป็นไปได้ในการขยายแนวถนนตลอดซอยปลูกจิต แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อขอบเขตพื้นที่ดินที่กำหนดไว้สำหรับโครง การบ้านมั่นคง จึงได้มีการประชุมหารือร่วมกันระหว่างสำนักงานพระคลังข้างที่และ พอช. เพื่อกำหนดแนวทางรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ผลการหารือเบื้องต้นเห็นควรให้ทบทวนแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินใหม่ในรูปแบบ Mixed Use เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาพื้นที่ในอนาคต พร้อมทั้งกำหนดมาตรการช่วยเหลือเร่งด่วนสำหรับสมาชิกจำนวน 46 ครัวเรือน โดยพิจารณาเร่งพัฒนาที่อยู่อาศัยให้สามารถเข้าอยู่ได้เร็วขึ้น อาจผนวกรวมอยู่ในอาคารชุดระยะที่ 1 รวมทั้งหาแนวทางเยียวยาเพื่อลดภาระค่าเช่าที่อยู่อาศัยระหว่างรอโครงการ เช่น การจัดหาที่พักในโครงการของการเคหะแห่งชาติ ซึ่งมีห้องพักพร้อมเข้าอยู่อาศัยจำนวน 60 หน่วย โดยอาจให้เข้าพักฟรีหรือในอัตราค่าเช่าที่เหมาะสม ซึ่งสำนักงานพระคลังข้างที่ นัดหมายการเคหะแห่งชาติ เพื่อหารือต่อไป

3. โครงการคนรุ่นใหม่คืนถิ่น 3 - 4

โครงการคนรุ่นใหม่คืนถิ่น 3 ได้รับการสนับสนุนงบประมาณรวม 2,380,000 บาท มีการดำเนินการดังนี้

เดือนตุลาคม 2568 มีการทบทวนและออกแบบรูปแบบการทำงานของคณะทำงานคนรุ่นใหม่คืนถิ่นทีมกลาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรายงานผลรายเดือนและการติดตามแผนงาน โดยกระจายบทบาทการทำงานสู่ 5 ภูมิภาคในการจัดเวทีเชื่อมโยงเครือข่าย ร่วมออกแบบแผนขับเคลื่อน และติดตามโครงการอย่างใกล้ชิด พร้อมพัฒนาเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลและรายงานสถานะโครงการคนรุ่นใหม่คืนถิ่น รุ่นที่ 3 ให้พี่เลี้ยงเป็นผู้เก็บและรายงานข้อมูลสู่ส่วนกลาง

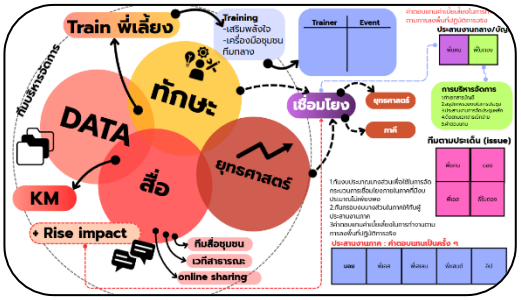

เดือนพฤศจิกายน-เดือนธันวาคม 2568 มีการดำเนินการตามแผนในส่วนของการจัดจัดกิจกรรมเวที Workshop ต่างๆ อาทิ เวทีการออกแบบแผนการขับเคลื่อนงานโครงการคนรุ่นใหม่คืนถิ่นรุ่นที่ 3 ใน 5 ภูมิภาค เวทีการพัฒนาศักยภาพพี่เลี้ยงโครงการ Movement คนรุ่นใหม่ ที่ส่งเสริมองค์ความรู้และเครื่องมือให้กับทีมพี่เลี้ยงโครงการ เวทีพัฒนาศักยภาพคนรุ่นใหม่คืนถิ่นรายภาค ที่เปิดพื้นที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของการทำงานเชิงพื้นที่ พัฒนาการวิเคราะห์บริบท การจัดประเด็นและการมองหาโอกาสของการพัฒนา

เดือนมกราคม 2569 วันที่ 8-9 มกราคม 2569 คณะทำงานคนรุ่นใหม่คืนถิ่นทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้มีการประชุมเพื่อกำหนดแผนเชิงยุทธศาสตร์ 1 ปี และ 5 ปี โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการสร้าง HUB ของคนรุ่นใหม่ ที่จะเชื่อมโยงเครือข่ายคนรุ่นใหม่ทั่วทั้งประเทศไทย โดยเป็นทั้งพื้นที่กลางและพื้นที่แห่งโอกาสให้กับคนรุ่นใหม่ๆ ได้เข้ามาสู่งานพัฒนาได้มากขึ้น ซึ่งจะมีการนำแผนที่ได้ออกแบบไว้ ไปขับเคลื่อนการทำงาน

เดือนมิถุนายน 2569 ดำเนินงานโครงการและนัดหมายคณะทำงานพัฒนาคนรุ่นใหม่ ร่วมออกแบบกรอบเกณฑ์การพิจารณาโครงการในรุ่นที่ 4 ตลอดจนแนวทางการการดำเนินงาน และการบริหารงานงบประมาณตลอดทั้งโครงการ โดยมีการกำหนดแผนงานการดำเนินงานสำคัญๆ ดังนี้

- ก.ค.- สค.2569 ชี้แจงสร้างความเข้าใจร่วมกับคณะทำงานคนรุ่นใหม่ระดับภาค และสำนักงานภาค พร้อมทั้งเปิดรับสมัครคนรุ่นใหม่ และเตรียมการจัดเวทีกลั่นกรองโครงการในระดับภาค และส่วนกลาง พร้อมประกาศรายชื่อโครงการที่ได้รับการอนุมัติ รวมถึงวางแผนการเบิกจ่ายและดำเนินโครงการภายในเดือนสิงหาคม 2569

4. การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการบรรเทาอุทกภัยพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง

โครงการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการบรรเทาอุทกภัยพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง (ฝั่งตะวันออก) มีเป้าหมายดำเนินการครอบคลุม 5 จังหวัด รวม 3,928 ครัวเรือน วงเงินงบประมาณ 1,316.81 ล้านบาท ความคืบหน้าการดำเนินงาน ในปี 2569 สถาบันฯ กำหนดพื้นที่นำร่อง จำนวน 340 ครัวเรือน ในพื้นที่คลองพระองค์เจ้าไชยานุชิต บริเวณตำบลศาลาแดง อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา และตำบลเปร็ง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ และในปีนี้ยังมีการขยายผลมาสู่พื้นที่ข้างเคียง จากการที่มีแผนงานเร่งด่วนของกรมชลประทานที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำ ซึ่งจะต้องนำประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองด่าน จังหวัดสมุทรปราการ และตำบลสองคลอง ตำบลบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทราออกจากพื้นที่ภายในปี 2570 ซึ่งกรมชลประทานได้มีการจัดหาพื้นที่ราชพัสดุรองรับไว้แล้วในบริเวณใกล้เคียง จำนวน 18 ไร่ ความโดดเด่นของโครงการนี้คือการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำโดยใช้แนวคิด Nature-based Solutions (NbS) ซึ่งเป็นการนำธรรมชาติมาใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน โดยนอกเหนือจากการพัฒนาด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังมุ่งเน้นการพัฒนา ความมั่นคงของชุมชนในมิติสังคมและเศรษฐกิจควบคู่กันไป ซึ่งรวมถึงการพัฒนาอาชีพ การจัดระบบสวัสดิการชุมชน การจัดการด้านการเงิน และการดูแลสมาชิกผู้ด้อยโอกาส

ผลจากการดำเนินการดังกล่าว ทำให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมระหว่าง พอช. กรมชลประทาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระดับประเทศ และการสำรวจข้อมูลและชี้แนวเขตที่ชัดเจนร่วมกับกรมชลประทาน ทำให้มีข้อมูลที่แม่นยำในการวางผังชุมชนใหม่ ลดความขัดแย้งเรื่องขอบเขตที่ดินในอนาคต และยังเป็นการเปลี่ยนสถานะจากเดิมที่อาศัยริมคลองเสี่ยงต่อการถูกไล่รื้อ ชาวบ้านจะได้รับการเปลี่ยนผ่านไปสู่ที่ดินรองรับที่ถูกต้อง ซึ่งมีความมั่นคงในการอยู่อาศัยมากกว่าเดิม

วันที่ 16 มีนาคม 2569 สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ประชุมขับเคลื่อนโครงการพัฒนาระบบชลประทานเจ้าพระยาฝั่งตะวันออกตอนล่างและคลองระบายน้ำหลาก ชัยนาท–ป่าสัก–อ่าวไทย โดยบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งด้านงบประมาณ การก่อสร้าง และการจัดการสิ่งรุกล้ำในเขตคลองให้สอดคล้องกัน โครงการมีขนาดใหญ่ ครอบคลุมการปรับปรุงคลองหลัก 22 คลอง ระยะทางรวม 462.80 กิโลเมตร มีเป้าหมายสำคัญเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ ทั้งการเพิ่มศักยภาพการระบายน้ำจาก 210 เป็น 400 ลบ.ม./วินาที ลดความเสี่ยงน้ำท่วมในพื้นที่กว่า 298,250 ไร่ ครอบคลุมชุมชนและพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ และเพิ่มปริมาณกักเก็บน้ำฤดูแล้ง 17 ล้าน ลบ.ม./ปี ในส่วนการดำเนินงาน กรมชลประทานรับผิดชอบก่อสร้างภายใน 6 ปี (พ.ศ. 2570–2575) ขณะที่ พอช. ดำเนินการจัดการและรื้อย้ายที่อยู่อาศัยผู้ลุกล้ำภายใน 5 ปี (พ.ศ. 2570–2574) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการลดผลกระทบต่อประชาชน ทั้งนี้ โครงการมีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ต่อการแก้ปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากในลุ่มเจ้าพระยาตอนล่าง เสริมความมั่นคงด้านทรัพยากรน้ำ และสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยกำหนดลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้า เพื่อเร่งรัดและประเมินผลการดำเนินงานร่วมกัน

วันที่ 25 มีนาคม 2569 เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) พร้อมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมชลประทาน สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ ธนาคารโลก (World Bank) ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้ลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้าโครงการบริหารจัดการน้ำเจ้าพระยา (คลองระบายน้ำหลาก ชัยนาท-ป่าสัก-อ่าวไทย) ซึ่งเป็นโครงการสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำจากพื้นที่ภาคกลางลงสู่อ่าวไทย เพื่อลดปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มเจ้าพระยา

การติดตามงานครั้งนี้ ได้เน้นการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพระบบระบายน้ำ โดยเฉพาะการขยายคลองเดิมที่เชื่อมต่อกับสถานีสูบน้ำ เพื่อเร่งการระบายน้ำจากพื้นที่ตอนบนสู่ทะเลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม โครงการยังมีข้อจำกัดในพื้นที่ลุ่มต่ำบางแห่งที่อาจได้รับผลกระทบจากปัญหาน้ำล้นตลิ่ง รวมถึงการบริหารจัดการมวลน้ำที่ไหลมาจากพื้นที่ต้นน้ำผ่านแม่น้ำปราจีนบุรี ซึ่งจำเป็นต้องนำมาพิจารณาประกอบการปรับปรุงแผนงานก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป ในส่วนของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ได้ร่วมลงพื้นที่ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบการดูแลและเตรียมการช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการ ทั้งด้านที่อยู่อาศัย อาชีพ รายได้ คุณภาพชีวิต และผลกระทบทางสังคม โดยมุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดเตรียมข้อมูลผลกระทบและแนวทางการช่วยเหลือ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีในการกำหนดมาตรการเยียวยาและการสนับสนุนประชาชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสม

วันที่ 2 เมษายน 2569 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ร่วมกับกรมชลประทานและธนาคารโลก (World Bank) ได้หารือแนวทางการดำเนินมาตรการ การตั้งถิ่นฐานใหม่ (Resettlement) และ กลไกการคุ้มครองทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารโลก (World Bank Safeguards) เพื่อรองรับและช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการบรรเทาอุทกภัยลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ระยะที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยโครงการคลองระบายน้ำหลากชัยนาท-ป่าสัก และโครงการคลองระบายน้ำหลากป่าสัก-อ่าวไทย

โครงการดังกล่าวมีเป้าหมายเพิ่มศักยภาพการระบายน้ำหลากได้ประมาณ 900 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที ใช้งบประมาณก่อสร้างประมาณ 164,000 ล้านบาท และเป็นส่วนสำคัญของ 9 แผนงานแก้วิกฤตน้ำท่วมลุ่มเจ้าพระยาตอนล่างแบบเบ็ดเสร็จ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์อุทกภัยรุนแรงซ้ำรอยปี 2554 รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำสู่ทะเล ลดความเสียหายทางเศรษฐกิจ และเสริมความมั่นคงด้านน้ำสำหรับการเกษตรและการอุปโภคบริโภค ในการดำเนินงาน ได้กำหนดมาตรการรองรับผลกระทบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัยและการจัดหาที่อยู่อาศัยใหม่ 2) ด้านเศรษฐกิจ อาชีพ และรายได้ 3) ด้านสิ่งแวดล้อมและพื้นที่สีเขียว 4) ด้านสังคมและการดูแลกลุ่มเปราะบาง 5) การเสริมสร้างความพร้อมและศักยภาพชุมชนในการจัดการผลกระทบ โดยครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายสำคัญ ได้แก่ ครัวเรือนที่อยู่อาศัยในพื้นที่โครงการชลประทานจำนวน 342 ครัวเรือน พื้นที่ที่อาจถูกเวนคืนกว่า 16,288 ไร่ รวมถึงประชาชนและชุมชนที่ใช้ประโยชน์พื้นที่ในรูปแบบอื่น ซึ่งจะได้รับการช่วยเหลือตามมาตรฐานของธนาคารโลกควบคู่กับกฎหมายและระเบียบของประเทศไทย

วันที่ 8 พฤษภาคม 2569 สำนักบริหารหนี้สาธารณะ (สบน.) กระทรวงการคลัง ได้จัดประชุมติดตามความก้าวหน้าโครงการคลองระบายน้ำหลาก ชัยนาท-ป่าสัก-อ่าวไทย โดยหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องร่วมพิจารณาความพร้อม ปัญหาอุปสรรค กรอบวงเงินลงทุน และแนวทางขับเคลื่อนโครงการ ซึ่งปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการออกแบบรายละเอียด และประสานการปรับแบบร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อไม่ให้กระทบต่อโครงการรถไฟและโครงสร้างพื้นฐานสำคัญในพื้นที่ ในส่วนของ พอช. ได้นำเสนอมาตรการคุ้มครองและลดผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมตามแนวทางของธนาคารโลก ครอบคลุม 6 ด้าน ได้แก่ ที่อยู่อาศัย อาชีพ สิ่งแวดล้อมและพื้นที่สี

เขียว สังคมและกลุ่มเปราะบาง การเตรียมความพร้อมชุมชน และการช่วยเหลือสิ่งปลูกสร้างอื่นที่ได้รับผลกระทบ โดยคาดว่าจะมีประชาชนได้รับผลกระทบประมาณ 857 ครัวเรือน

โครงการคลองระบายน้ำหลากป่าสัก-อ่าวไทย มีแผนขุดคลองใหม่ระยะทางประมาณ 136 กิโลเมตร สามารถระบายน้ำได้ 600 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที และเป็นส่วนสำคัญของระบบบรรเทาอุทกภัยลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง โดยตั้งเป้าเริ่มก่อสร้างภายในปี 2570 ประเด็นสำคัญ คือ การเตรียมความพร้อมโครงการบริหารจัดการน้ำขนาดใหญ่เพื่อแก้ไขปัญหาอุทกภัยในลุ่มน้ำเจ้าพระยาอย่างยั่งยืน ควบคู่กับการจัดทำมาตรการรองรับผลกระทบต่อประชาชนกว่า 857 ครัวเรือน โดยมีกรอบงบประมาณรวมประมาณ 165,000 ล้านบาท จากงบประมาณแผ่นดินและเงินกู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ

วันที่ 26 มิถุนายน 2569 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้เข้าร่วมการประชุมสรุปผลภารกิจ Pre-Fact Finding Mission ของโครงการพัฒนาระบบชลประทานลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างฝั่งตะวันออก ร่วมกับกรมชลประทาน ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาความก้าวหน้า ความพร้อม และแนวทางดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป รวมถึงการจัดทำร่างบันทึกผลการดำเนินงาน (Draft Aide Memoire) และกระบวนการพิจารณาเงินกู้ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีอนุมัติโครงการ ประเด็นสำคัญคือ การขับเคลื่อนโครงการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากแผนบรรเทาอุทกภัย ซึ่งเป็นโครงการคู่ขนานกับการพัฒนาระบบชลประทาน โดยดำเนินการภายใต้หลักเกณฑ์ด้านมาตรการคุ้มครองผลกระทบทางสังคม (Safeguards) ของแหล่งเงินกู้ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับการดูแลด้านที่อยู่อาศัยและคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสม ควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านน้ำ

ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวสะท้อนแนวทางการพัฒนาที่มุ่งสร้าง ความสมดุลระหว่างการบริหารจัดการน้ำ การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

วันที่ 10 - 14 สิงหาคม 2569 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ร่วมกับกรมชลประทาน และ ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นและชี้แจงข้อมูลแก่ผู้มีส่วนได้เสียและผู้ได้รับผลกระทบจาก โครงการปรับปรุงระบบชลประทานเจ้าพระยาฝั่งตะวันออกตอนล่าง ในพื้นที่คลองระพีพัฒน์ คลองระพีพัฒน์แยกใต้ และคลองพระองค์เจ้าไชยานุชิต การประชุมมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดโครงการ แนวทางการดำเนินงาน และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชน โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยและสิ่งปลูกสร้างอยู่ในแนวพื้นที่ดำเนินโครงการ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ซักถาม แสดงความคิดเห็น และสะท้อนข้อกังวลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง

วันที่ 16 กรกฎาคม 2569 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ร่วมกับกรมชลประทาน กรมธนารักษ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง จัดเวทีสร้างความเข้าใจและชี้แจงแผนการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่ง ภายใต้โครงการบรรเทาอุทกภัยลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง (ฝั่งตะวันออก) ในพื้นที่ชุมชนริมคลองพระองค์เจ้าไชยานุชิต จังหวัดฉะเชิงเทรา เวทีดังกล่าวมีความสำคัญในการสร้างการรับรู้และความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและประชาชนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ แนวทางดำเนินงาน และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการ โดยเฉพาะประเด็นด้านที่อยู่อาศัยของประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างในอนาคต พร้อมทั้งเตรียมความพร้อมในการหาแนวทางรองรับและแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างเป็นระบบ การดำเนินงานยังสะท้อนถึงการให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และการคุ้มครองสิทธิด้านที่อยู่อาศัยของผู้ได้รับผลกระทบ เพื่อให้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการป้องกันอุทกภัยสามารถดำเนินควบคู่ไปกับการยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างความมั่นคงในการอยู่อาศัยของประชาชนอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2569 สำนักงานพัฒนาที่อยู่อาศัยเมืองและชนบท ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์จังหวัดฉะเชิงเทรา จัดเวทีสร้างความรู้และเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดตั้ง สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง ชุมชนคลองพระองค์เจ้าไชยานุชิต โดยให้ความรู้แก่สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เกี่ยวกับหลักการสหกรณ์ ระบบการบริหารจัดการ บทบาทหน้าที่ของสมาชิกและคณะกรรมการ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานตามกฎหมายสหกรณ์ กิจกรรมครั้งนี้มีความสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการบริหารจัดการองค์กรร่วมกัน ผ่านการเรียนรู้และทดลองปฏิบัติงานในระบบสหกรณ์ ซึ่งช่วยเตรียมความพร้อมทั้งด้านการบริหาร การตัดสินใจร่วมกัน และการจัดการองค์กรชุมชนอย่างเป็นระบบก่อนการจัดตั้งสหกรณ์อย่างเป็นทางการ นอกจากนี้ การคัดเลือกคณะกรรมการผู้จัดตั้งสหกรณ์ยังเป็นก้าวสำคัญในการสร้างกลไกการบริหารจัดการที่เข้มแข็งจากฐานชุมชน เพื่อเป็นแกนกลางในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาที่อยู่อาศัยของชุมชนให้เป็นไปตามหลักการสหกรณ์ เกิดความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย การพึ่งพาตนเอง และความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนในระยะยาว อันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 6 งานพัฒนาศักยภาพ และองค์ความรู้

1. การพัฒนาความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพผู้ปฏิบัติงาน ผู้นำชุมชน และภาคีพัฒนาในโครงการบ้านมั่นคง ภายใต้กรอบการพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วม

การเสริมสร้างศักยภาพเครือข่าย เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะด้านการจัดการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยแก่เครือข่ายองค์กรชุมชน ภาคีพัฒนา และบุคลากรของสถาบัน โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อยกระดับการดำเนินงาน “บ้านมั่นคง” ให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาระดับสากล และเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัย การดำเนินงานช่วงเดือนตุลาคมถึงธันวาคม 2568 ประกอบด้วยการศึกษาดูงานภายในประเทศ การอบรมวิชาการ 6 หัวข้อสำคัญ และการศึกษาดูงาน ณ ประเทศสิงคโปร์และอินโดนีเซีย สำหรับผู้เข้าร่วม 43 คน เพื่อเรียนรู้และเปรียบเทียบรูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัยในระดับภูมิภาค นำองค์ความรู้ด้านนโยบาย การจัดการสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการชุมชนมาประยุกต์ใช้ในบริบทไทย อันจะช่วยเสริมศักยภาพการขับเคลื่อนงานบ้านมั่นคงและสร้างความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยอย่างยั่งยืนในอนาคต

การออกแบบหลักสูตรการพัฒนาพื้นที่ชนบทประเทศไทย

วันที่ 20 มีนาคม 2569 ได้มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยน หารือแนวทางการออกแบบหลักสูตรการพัฒนาพื้นที่ชนบทประเทศไทย ณ โรงแรมเอสบางกอก กทม. โดยมีผู้เข้าร่วมประกอบด้วย ที่ปรึกษา ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน พอช. ขบวนองค์กรชุมชน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคีวิชาการ และภาคประชาสังคม รวมประมาณ 40 คน

การแลกปลี่ยน มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับการพัฒนาที่อยู่อาศัยและถิ่นฐานจากการแก้ไขปัญหาเฉพาะจุด สู่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่ครอบคลุมทั้งระบบ ผ่านการจัดการองค์ความรู้และการถอดบทเรียนจากการปฏิบัติงาน เพื่อออกแบบหลักสูตร เครื่องมือ และนวัตกรรมการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ พร้อมเสริมสร้างศักยภาพการจัดการตนเองของชุมชนในระดับพื้นที่ทั้งชนบทและเมือง ผลการแลกเปลี่ยนนำไปสู่การระดมข้อเสนอแนวทางการจัดการความรู้ “บ้านมั่นคงชนบท” จำนวน 7 ประเด็นหลัก ครอบคลุมการจัดการทรัพยากร การรับมือภัยพิบัติ ระบบการเงินชุมชน การออกแบบชุมชนและอัตลักษณ์ท้องถิ่น การสร้างเครือข่าย การปรับตัวของชุมชน และหลักคิดการพัฒนาพื้นที่เป็นศูนย์กลางควบคู่การสร้างเครือข่ายคนรุ่นใหม่ ทั้งนี้ ที่ประชุมได้มอบหมายให้มีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างผู้ปฏิบัติงาน พอช. เครือข่ายองค์กรชุมชน และภาคีพัฒนา เพื่อจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม โดยจะมีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อออกแบบเนื้อหาเชิงลึกและกำหนดแนวทางดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป

การจัดทำแนวทางหลักสูตรพัฒนาศักยภาพคนทำงานในขบวนบ้านมั่นคงชนบท

เมื่อวันที่ 8 - 11 พฤษภาคม 2569 พอช. ร่วมกับขบวนองค์กรชุมชน ภาคีวิชาการ และภาคประชาสังคม จัดทำแนวทางหลักสูตรพัฒนาศักยภาพคนทำงานบ้านมั่นคงชนบท ณ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อยกระดับคนทำงานสู่การเป็นนักวิเคราะห์เชิงระบบที่สามารถออกแบบการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน การพัฒนาหลักสูตรแบ่งเป็น 3 ด้านสำคัญ ได้แก่ หลักสูตร Social Transformation เพื่อสร้างแกนนำรุ่นใหม่ หลักสูตร “แม่ทาโมเดล” เพื่อเรียนรู้การจัดการทรัพยากรและชุมชนท้องถิ่น และหลักสูตรชาวเลอันดามัน ที่เน้นสิทธิชุมชนชาติพันธุ์และการจัดการภัยพิบัติจากบทเรียนสึนามิ จากนั้นมีการดำเนินการเพิ่มเติมในส่วนของพื้นที่ตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดสระแก้ว วันที่ 15 พฤษภาคม 2569 หลักสูตรโรงเรียนการจัดการน้ำ การเงินชุมชน สู่ตำบลจัดการตนเอง โดยจะมีการจัดอบรมเป็นหลักสูตรแรก เริ่มในวันที่ 5 – 8 กรกฎาคม 2569 ตามมาด้วยหลักสูตรชาวเลอันดามัน วันที่ 27 – 31 สิงหาคม 2569

เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2569 คณะทำงานและภาคีพัฒนาได้ร่วมกันขับเคลื่อนกระบวนการจัดการความรู้และยกระดับเนื้อหา โดยได้มีการจัดเวทีประชุมพิจารณาร่วมกันเพื่อวิเคราะห์และตกผลึกชุดความรู้จากพื้นที่รูปธรรมทั่วประเทศสู่การพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรคุณภาพที่มีความชัดเจน ครอบคลุมทั้งบริบทในประเทศและต่างประเทศ โดยมีรายละเอียดโครงสร้างเนื้อหาหลักสำคัญของทั้ง 6 หลักสูตร ดังนี้

หลักสูตรที่ 1 : โรงเรียนการจัดการน้ำ การเงินชุมชน สู่ตำบลจัดการตนเองดงขี้เหล็ก (ต.ดงขี้เหล็ก จ.ปราจีนบุรี)

หลักสูตรที่ 2: โมเดลแม่ทา และพื้นที่ปฏิบัติการเชียงใหม่จัดการตนเอง (ต.แม่ทา จ.เชียงใหม่)

หลักสูตรที่ 3: จากภัยพิบัติสู่การจัดการตนเองของกลุ่มชาวเลอันดามัน (กรณีศึกษาชุมชนทับตะวัน จ.พังงา)

หลักสูตรที่ 4: การปฏิรูปที่ดินและการสร้างถิ่นฐานชุมชนทุกมิติ (พื้นที่ ส.ป.ก. ปากช่อง จ.นครราชสีมา และ จ.สระแก้ว)
หลักสูตรที่ 5: การพัฒนาศักยภาพคนทำงานในขบวนบ้านมั่นคงชนบท จากแนวคิด ทฤษฎี สู่การฟื้นฟูท้องถิ่นต้นแบบ ไทย-ต่างประเทศ
หลักสูตรที่ 6: หลักสูตรการบริหารท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม

การพัฒนาศักยภาพผู้นำคนรุ่นใหม่ 5 กลุ่มชาติพันธุ์ พลังคนรุ่นใหม่ชาติพันธุ์สู่การขับเคลื่อนความมั่นคงในถิ่นฐานและวิถีชีวิตอย่างยั่งยืน

เมื่อวันที่ 16 - 18 กรกฎาคม 2569 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ร่วมกับนายจำนงค์ จิตรนิรัตน์ และเครือข่ายแกนนำ จัดเวทีเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพผู้นำคนรุ่นใหม่จาก 5 กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ กะเหรี่ยง โพล่ง ปกาเกอญอ บรู ชาวเลมอแกลน และมานิ เพื่อเสริมศักยภาพจากบทบาท “ผู้ร้องขอ” สู่ “คู่เจรจา” ที่สามารถสื่อสารข้อเสนอและขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างมีพลัง เวทีดังกล่าวได้สะท้อนสถานการณ์และข้อจำกัดสำคัญใน 4 มิติ ได้แก่ สิทธิในที่ดิน สถานะบุคคล เศรษฐกิจ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ยังเผชิญความท้าทายที่แตกต่างกัน ทั้งปัญหาที่ดินในเขตป่าไม้และอุทยาน ข้อพิพาทพื้นที่ชายฝั่ง การไม่ยอมรับวิถีวัฒนธรรมดั้งเดิม รวมถึงการขาดโอกาสด้านอาชีพและรายได้ที่มั่นคง

แผนขับเคลื่อนเชิงรุกภายในเดือนสิงหาคม 2569 ผ่านการพัฒนาโครงการนำร่องในจังหวัดแม่ฮ่องสอน การลงพื้นที่ติดตามและสนับสนุนชุมชนชาติพันธุ์ของแกนนำคนรุ่นใหม่ใน 3 จังหวัด ในจังหวัดพังงา (ชุมชนทับตะวันและเกาะสุรินทร์) จังหวัดระนอง (ชุมชนชาวเลเกาะพยาม) และพัทลุง (กลุ่มชาติพันธุ์มานิ) รวมถึงการจัดทำข้อเสนอโครงการและแผนงบประมาณระยะต่อไปบนฐานข้อมูลความต้องการของชุมชน มีเป้าหมายสำคัญคือการสร้างความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ส่งเสริมการจัดการตนเองของชุมชน และผลักดันการดำเนินงานให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. 2568 เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เคารพสิทธิ วัฒนธรรม และความหลากหลายทางชาติพันธุ์อย่างยั่งยืน

การพัฒนาสหกรณ์บ้านมั่นคง “นักบัญชีอาสา” รุ่นที่ 1-2

เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2569 จัดสัมมนาสรุปบทเรียนและออกแบบทิศทางการพัฒนาสหกรณ์บ้านมั่นคง “นักบัญชีอาสา” รุ่นที่ 1 เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จและวางแผนปฏิบัติการเชิงรุกในการยกระดับธรรมาภิบาลทางการเงินของสหกรณ์บ้านมั่นคงทั่วประเทศ โดยมีผู้เข้าร่วมประกอบด้วยนักบัญชีอาสารุ่นที่ 1 นักบัญชีธรรมชาติ (เตรียมขยายผลรุ่นที่ 2) เครือข่ายสหกรณ์บ้านมั่นคง และเจ้าหน้าที่พอช. ทั้ง 5 ภาค รวมกว่า 100 คน ณ ห้องประชุมไพบูลย์วัฒนศิริธรรม

ผลการดำเนินงานพบว่า นักบัญชีอาสา 24 คน สามารถสนับสนุนการแก้ไขปัญหางานบัญชีในสหกรณ์บ้านมั่นคงได้สำเร็จ 22 พื้นที่ ช่วยฟื้นฟูระบบบัญชี การจัดทำงบการเงิน และการบริหารจัดการสหกรณ์ให้มีความถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง พอช. กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จากความสำเร็จดังกล่าวจึงเตรียมขยายผล “นักบัญชีอาสา รุ่นที่ 2” ในพื้นที่เร่งด่วน 32 พื้นที่ทั่วประเทศ โดยพัฒนาหลักสูตรให้เข้มข้นและเน้นการปฏิบัติจริงมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการพึ่งพาตนเองและยกระดับธรรมาภิบาลทางการเงินของสหกรณ์บ้านมั่นคง

2. โครงการพลังทางเลือกบ้านมั่นคงสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย

การขับเคลื่อนพลังงานสะอาดเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนผู้มีรายได้น้อย

เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2569 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ร่วมกับคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้หารือและกำหนดแนวทางส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดในพื้นที่บ้านมั่นคงเมืองและชนบท โดยมุ่งบูรณาการการติดตั้งระบบโซลาร์เซลล์เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน สร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ และเพิ่มรายได้แก่ผู้มีรายได้น้อย ควบคู่กับการผลักดันกลไกเชิงนโยบายเพื่อให้ชุมชนในพื้นที่ป่าสามารถเข้าถึงพลังงานสะอาดและพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้มีการคัดเลือกพื้นที่นำร่อง 4 แห่ง ได้แก่ หมู่บ้านคลิตี้ล่าง จังหวัดกาญจนบุรี ชุมชนแหลมตง จังหวัดกระบี่ ชุมชนเฟื่องฟ้า กรุงเทพมหานคร และตำบลหนองม่วง จังหวัดสระแก้ว เพื่อดำเนินงานส่งเสริมพลังงานสะอาดควบคู่กับการพัฒนาอาชีพ โดยอาศัยความร่วมมือของ 4 หน่วยงานหลัก ได้แก่ พอช. กกพ. สสส. และกรุงเทพมหานคร พร้อมวางแผนติดตามและพัฒนารูปธรรมในพื้นที่ระหว่างเดือนเมษายนถึงมิถุนายน 2569 และเตรียมจัดพิธีเปิด (Kick off) พร้อมลงนามบันทึกความร่วมมือในช่วงวันอยู่อาศัยโลก เดือนตุลาคม 2569 เพื่อสร้างต้นแบบการพัฒนาชุมชนที่มั่นคง เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยั่งยืนในระยะยาว

เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2569 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ผู้บริหารพอช. ผู้ปฏิบัติงาน และผู้แทนขบวนองค์กรชุมชน ร่วมลงพื้นที่ศึกษาดูงาน ณ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) นำโดย ดร.พัชทรา มณีสินธุ์ รองผู้ว่าการวิจัยและพัฒนาด้านพัฒนาอย่างยั่งยืน พร้อมคณะผู้บริหาร นักวิจัยและบุคลากร เนื่องในโอกาสการหารือ แลกเปลี่ยน แนวทางการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม ในด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัย การจัดการสิ่งแวดล้อม การยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับชุมชนผู้มีรายได้น้อย ต่อยอดสู่การเป็นชุมชนเข้มแข็ง

พอช. และขบวนองค์กรชุมชนได้รับองค์ความรู้และประสบการณ์ด้านนวัตกรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนและที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยได้อย่างเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ อาทิ บล็อกอิฐประสานที่ช่วยลดต้นทุนและอุณหภูมิภายในอาคาร ระบบ BIOGas ที่เปลี่ยนของเหลือใช้ให้เป็นพลังงาน และเทคโนโลยีผลิตน้ำประปาจากน้ำฝนเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งล้วนเป็นนวัตกรรมที่มีศักยภาพในการยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน

นอกจากนี้ ยังได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทและภารกิจการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย รวมถึงศึกษาดูงานหน่วยงานและโครงการด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมของ วว. เพื่อเปิดมุมมองและสร้างโอกาสในการนำองค์ความรู้ เครื่องมือ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาต่อยอดการพัฒนาชุมชน อันเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้

เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2569 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ร่วมกับสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) ได้จัดประชุมและศึกษาดูงาน “การประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการจัดการขยะ” ณ อาคาร ALEC (วว.) โดยนำตัวแทน 14 เครือข่ายองค์กรชุมชนจาก 5 ภูมิภาค เข้าร่วม ภายใต้บริบทชุมชนที่มุ่งเน้นการสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน ลดภาระต้นทุนค่าใช้จ่าย และต้องการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากเพื่อรับมือกับวิกฤตโลก การดำเนินงานขับเคลื่อนผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้โดยผู้เชี่ยวชาญใน 3 นวัตกรรมหลัก คือ การเปลี่ยนขยะเป็นน้ำมัน การทำปุ๋ย และการผลิตวัสดุก่อสร้าง ซึ่งผลการหารือมี 22 พื้นที่สนใจเข้าร่วมเป็นชุมชนนำร่อง ทั้งนี้ ได้มีข้อสรุปแนวทางให้ทุกโครงการกลับไปทบทวนปรับแผนงานให้สอดคล้องกับต้นทุนจริง เพื่อเตรียมลงนามบันทึกความร่วมมือ (MOU) 3 ฝ่าย และเตรียมจัดเวทีพัฒนาศักยภาพยกระดับช่างชุมชนด้านการจัดการขยะอย่างยั่งยืนในระยะต่อไป

เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2569 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) นำโดย นายสยาม นนท์คำจันทร์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ พอช. พร้อมผู้แทนเครือข่ายพัฒนาที่ดินและที่อยู่อาศัย 5 ภาค เข้าหารือกับ นางสาวฐิติภัสร์ โชติเดชาชัยนันต์ เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน และผู้บริหารกระทรวงพลังงาน เพื่อขับเคลื่อนความร่วมมือด้านพลังงานสะอาดและพลังงานทางเลือกสำหรับชุมชน โดยมุ่งส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยีพลังงานที่เหมาะสม อาทิ ระบบโซลาร์เซลล์ ระบบสูบน้ำ และการบริหารจัดการขยะเพื่อผลิตพลังงาน

การหารือครั้งนี้ มุ่งวางแนวทางบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน ผ่านกลไกกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ควบคู่กับการสนับสนุนองค์ความรู้ด้านเทคนิคและการบริหารจัดการ เพื่อช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของครัวเรือนผู้มีรายได้น้อย และเพิ่มโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ความร่วมมือดังกล่าวนับเป็นอีกก้าวสำคัญในการผลักดัน “พลังงานภาคประชาชน” ให้เป็นเครื่องมือสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม พร้อมยกระดับการพัฒนาชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ทั้งนี้นางสาวฐิติภัสร์ โชติเดชาชัยนันต์ เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน มีความยินดีและยืนยันความพร้อมของกระทรวงพลังงานในการสนับสนุนการเข้าถึงพลังงานทดแทนของภาคประชาชน โดยเน้นการดำเนินงานที่ไม่ซ้ำซ้อนกับโครงการที่เคยได้รับงบประมาณสนับสนุนมาก่อน และพร้อมส่งเสริมความร่วมมือใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ การสนับสนุนเทคโนโลยีและอุปกรณ์พลังงานสะอาด การเข้าถึงกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน และการพัฒนาองค์ความรู้ด้านพลังงานให้กับชุมชน

เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2569 กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) โดย ศาสตราจารย์ ดร. ยศชนัน วงศ์สวัสดิ์ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พร้อมด้วย นายนิกร โสมกลาง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมการดำเนินงานและเป็นสักขีพยานในพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ “การวิจัย พัฒนา ถ่ายทอดองค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ ยกระดับคุณภาพชีวิต ตลอดจนพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน” ระหว่าง สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย กับ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การ

มหาชน) และ เครือข่ายองค์กรชุมชน ณ สหกรณ์เคหสถานคลองลัดภาชีร่วมพัฒนา จำกัด เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยความร่วมมือดังกล่าว มุ่งพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทชุมชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่งเสริมการสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายครัวเรือน ตลอดจนสนับสนุนการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ทั้งในพื้นที่เมืองและชนบททั่วประเทศ

เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2569 นายนิกร โสมกลาง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นประธานเปิดงาน “มหกรรมบ้านมั่นคงชนบทและพลังงานทางเลือกจังหวัดสระแก้ว” ณ ตำบลตาหลังใน อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว พร้อมมอบงบประมาณโครงการบ้านมั่นคงชนบทแก่สหกรณ์การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินตำบลตาหลังใน จำกัด และโครงการบ้านมั่นคงชนบทตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร รวมทั้งมอบงบประมาณพลังงานทางเลือกบ้านมั่นคงแก่ 5 เครือข่ายอำเภอ นอกจากนี้ ได้มอบวุฒิบัตรช่างชุมชน 4 รุ่น จำนวน 80 คน และมอบใบเกียรติบัตรแก่หน่วยงานภาคีสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดสระแก้ว จำนวน 10 หน่วยงาน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่อยู่อาศัยและคุณภาพชีวิตของประชาชน

โอกาสนี้ รมว.พม. ได้ร่วมพิธียกเสาเอกบ้านมั่นคงชนบทจำนวน 3 หลัง และเปิดระบบสูบน้ำบาดาลพลังงานทางเลือกบ้านมั่นคงของสหกรณ์การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินตำบลตาหลังใน จำกัด ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการขับเคลื่อนโครงการบ้านมั่นคงชนบทในพื้นที่ตอกย้ำเจตนารมณ์ของรัฐบาลและกระทรวง พม. ในการสร้างโอกาส ลดความเหลื่อมล้ำ และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ภายใต้แนวคิด “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงที่อยู่อาศัยที่มั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างทั่วถึง

ส่วนที่ 7 ภาคผนวก

1.ปัญหา อุปสรรค และข้อขัดข้องที่ได้รับจากการบริหารโครงการ

1. **<u>ด้านการปฏิบัติงาน และการอำนวยการ</u>**

ปัญหา / อุปสรรค

1.1 การจัดประชุมคณะทำงานฯ ชุดต่างๆ ในระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับตำบล และส่วนกลางที่มีคณะทำงาน คณะอนุกรรมการฯ ประชุมทุกเดือนและมีจำนวนครั้งที่ประชุมเพิ่มขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ปฏิบัติงานใช้เวลากับการจัดประชุม/ทำวาระ สรุปประชุม ทุกสัปดาห์ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานสนับสนุนการทำงานด้านอื่นๆ ได้เท่าที่ควร

1.2 การเตรียมความพร้อมในการเสนอโครงการ มีระยะเวลาการปรับแก้ไขตามความเห็น/ข้อเสนอแนะของคณะทำงานน้อย เนื่องจากมีการประชุมที่ต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถเตรียมข้อมูลเสนอโครงการให้ครบถ้วน

1.3 การปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากภารกิจที่รับผิดชอบมีมากขึ้นในทุกปี ทำให้การจัดเวลาการทำงานไม่มีความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ / แนวทางการแก้ไขปัญหา

- พิจารณาการประชุมคณะทำงานชุดต่างๆ ให้เกิดความสมดุลและเหมาะสม มีระยะเวลาในการเตรียมข้อมูลเสนอโครงการ และเว้นวรรคการประชุมคณะทำงานชุดใหญ่อย่างน้อย 3 วัน
- ให้ความสำคัญกับภารกิจและผู้ปฏิบัติงาน

1.4 สถานการณ์โรคระบาด ภัยพิบัติน้ำท่วม สงครามชายแดน และการสู้รบพื้นที่ตะวันออกกลาง ทุกภาคส่วนเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ ซึ่งส่งผลกระทบในการทำงาน และภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ทำให้การดำเนินงานมีความล่าช้า ไม่คล่องตัวในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ ปรับการทำงานให้มีความยืดหยุ่น มีการประชุม Online ลดขั้นตอนการทำงานที่ไม่จำเป็น สนับสนุนค่าใช้จ่ายและวัสดุอุปกรณ์พร้อมใช้ปฏิบัติงานนอกพื้นที่ เพื่อลดการเดินทาง ลดต้นทุน และเพิ่มความคล่องตัวในการทำงานมากขึ้น

2. ด้านการเบิกจ่ายงบประมาณ

ปัญหา / อุปสรรค

2.1 การเบิกจ่าย ผู้ปฏิบัติงานที่มีอยู่อย่างจำกัด จำนวนโครงการที่มีการอนุมัติค่อนข้างมาก รวมถึงจะต้องเร่งเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ เพื่อให้สอดคล้องกับคำรับรองการปฏิบัติงานการเบิกจ่ายตามการใช้เงิน ซึ่งมีข้อกำหนดให้มีการอนุมัติและเบิกจ่ายงบประมาณงวดแรก ภายใน 6 เดือน

2.2 การพัฒนาความรู้ ผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถพัฒนาตนเองในด้านอื่น ๆ รวมถึงการลงพื้นที่เพื่อพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายขบวนองค์กรชุมชนในการบริหารโครงการ

ข้อเสนอแนะ / แนวทางการแก้ไขปัญหา

- สนับสนุนให้การจัดจ้างบุคคลภายนอกช่วยปฏิบัติงาน และจัดลำดับความสำคัญของโครงการและงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถจัดการเวลาได้อย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพ
- พัฒนาทักษะและความรู้ในการจัดการโครงการและการเบิกจ่ายงบประมาณให้กับขบวนองค์กรชุมชนและพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงาน เครือข่าย เพื่อสนับสนุนการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. ด้านการสนับสนุนการดำเนินโครงการบ้านมั่นคง

ปัญหา / อุปสรรค

3.1 การสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพองค์กรชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ในแนวทางการบริหารจัดการโครงการบ้านมั่นคง ไม่สามารถดำเนินการได้ในทุกพื้นที่/ภาค

3.2 การสนับสนุนและติดตามสถานะการดำเนินโครงการร่วมกับสำนักงานภาค ในเรื่องของการสอบทานโครงการ การพัฒนาองค์ความรู้ ให้คำแนะนำการปิดบัญชี เพื่อให้องค์กรชุมชนมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ยังดำเนินการได้น้อย

ข้อเสนอแนะ / แนวทางการแก้ไขปัญหา

- จัดทำแผนงานและประสานงานการทำงานร่วมกัน รวมทั้งการสร้างเครือข่ายการทำงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรชุมชนและหน่วยงาน สนับสนุนการพัฒนาโครงการและพัฒนาศักยภาพขบวนองค์กรชุมชนและผู้ปฏิบัติงานในแต่ละภาค ให้สามารถบริหารจัดการตนเองได้

3.3 การขอใช้ที่ดิน การเจรจาขอใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์หรือที่ดินรัฐ ใช้ระยะเวลานานและมีระเบียบที่ซับซ้อน ทำให้แผนการก่อสร้างล่าช้า

ข้อเสนอแนะ ผลักดันให้มีการจัดทำบันทึกความร่วมมือ (MOU) ระดับนโยบายระดับหน่วยงานเจ้าของที่ดินกับ พอช. เพื่อลดขั้นตอนการขอใช้ที่ดิน และประสานกระทรวงพม. นำเรียนรัฐมนตรีขับเคลื่อนงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในที่ดินรัฐ

2. กิจกรรมสำคัญในปี 2569

รอบ 9 เดือน (ตุลาคม 2568 - มิถุนายน 2569)

*เดือนตุลาคม 2568

*เดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม 2568

งานสัมมนา "เครือข่ายสหกรณ์ชุมชนบ้านมั่นคง : เครื่องมือการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง"
วันจันทร์ที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2568
ณ สหกรณ์บริการเคหสถานสามัคคีติวานนท์ จำกัด
มอบบ้านเลขที่
สวนผักคนเมือง
มอบของให้กลุ่มเปราะบาง
มอบบ้านมั่นคง
59 ครัวเรือน
กลุ่มอาชีพเย็บผ้า
รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
(ร้อยเอกธรรมนัส พรหมเผ่า) ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมและมอบบ้านมั่นคงสหกรณ์บริการ
เคหสถานสามัคคีติวานนท์ จำกัด เทศบาลนครปากเกร็ด จ.นนทบุรี
บ้านเย็น เป็นสุข

เวทีประชาสังคมระดับโลก ในงานสัปดาห์ประชาสังคมนานาชาติ ปี 2568
วันที่ 2 พฤศจิกายน 2568 ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพมหานคร
พอช. ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เข้าร่วมแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์ในหัวข้อ "(TH.PF+CODI) Organizational Innovation for CSO Promotion"
และ "Improving the Quality of Life of Homeless People through Social Mobility"
นางสาว สมสุข บุญญะบัญชา ประธานอนุกรรมการบ้านมั่นคงและการจัดการที่ดิน
พอช. ได้ร่วมแลกเปลี่ยนในหัวข้อ Organizational Innovation for CSO Promotio
ย้ำแนวคิด 'ชุมชนจัดการได้' สร้างแผนที่
ความเสี่ยง-ตั้งกองทุนรับมือภัยพิบัติ

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
"การบริหารโครงการและงบประมาณ ในโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยเมืองและชนบท ปีงบประมาณ 2569"
วันที่ 18 พฤศจิกายน 2568 ณ ห้องประชุมไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
แลกเปลี่ยนข้อมูลการบริหารโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย และกระบวนการบริหารโครงการและงบประมาณ (ขาขึ้น-ขาเคลื่อน-ขาลง-ปิดโครงการ)
(1) ระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนา "โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย" ทั้ง โปรแกรม โคคีเอช โดยทีม มอร์ และ โปรแกรมบูรณาการพื้นที่ปฏิบัติการชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง (CODI AREA) และ โปรแกรมบริหารจัดการโครงการ (CODI PMS) โดย สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ พอช.
(2) กลไกการพิจารณาโครงการ และแบบฟอร์ม(แบบเสนอโครงการ/เบิกจ่าย/รายงานผล และปิดโครงการ)
(3) กระบวนการบริหารโครงการแบบมีส่วนร่วม
โค-ครีเอท ไทยแลนด์
CODI AREA
CODI PMS
ทั้งนี้ ได้มีการติดตามความคืบหน้า การปิดโครงการ แผน และ timeline การเบิกจ่ายงบประมาณ โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยเมืองและชนบท ปีงบประมาณ 2569 และออกแบบและกำหนดแนวทางการบริหารโครงการ ระบบการติดตามร่วมกัน
https://www.canva.com/design/DAG4SL_mTV0/OeQ1zdxFPduLXCSPJxCBhw/edit?utm_content=DAG4SL_mTV0&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

*เดือนมกราคม 2569

*เดือนกุมภาพันธ์ 2569

*เดือนมีนาคม 2569

วันที่ 6 มี.ค. 69 ณ ห้องประชุม อบต.สองคลอง จ.ฉะเชิงเทรา

ประชุมหารือแนวทางการของใช้ที่ดินราชพัสดุ พื้นที่ตำบลสองคลอง โดยมี กรมชลประทาน / ธนารักษ์พื้นที่ฉะเชิงเทรา / พอช /ธนารักษ์พื้นที่จ.ฉะเชิงเทรา / แขวงทางหลวงฉะเชิงเทรา / พมจ.ฉะเชิงเทรา / กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเครือข่ายที่อยู่อาศัยจ.ฉะเชิงเทรา

ได้ร่วมประชุมหารือแนวทาง การขอใช้ที่ดินราชพัสดุในต.สองคลอง เพื่อรองรับผู้เดือดร้อนประชาชนที่อยู่อาศัยบริเวณคลองชายทะเลฝั่งน้ำจืด เพื่อดำเนินโครงการบ้านมั่นคงเฟสใหม่

วันที่ 17 และ 19 มี.ค. 69 อบรมโดย ADB

อบรม ESF เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบการบริหารจัดการความเสี่ยงและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม สำหรับโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจาก ADB ได้เชิญ พอช. เพื่อรับฟังแนวทางการประยุกต์ใช้กรอบ ESF นโยบายสิ่งแวดล้อมและสังคม ESP และมาตรฐาน ESS ทั้ง 10 ประการ ครอบคลุมการบริหารจัดการความเสี่ยง แรงงานและสภาพการจ้างงาน การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน สุขภาพและความปลอดภัยของชุมชน การโยกย้ายถิ่นฐาน และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้การดำเนินโครงการพัฒนาเป็นไปอย่างยั่งยืนและลดผลกระทบต่อประชาชนและชุมชน

การดำเนินงานพัฒนาพื้นที่งานลุ่มน้ำเจ้าพระยาตะวันออก

วันที่ 7 มี.ค. 69 เทศบาลตำบลด่านสำโรงจ.สมุทรปราการ

เวทีแลกเปลี่ยนเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลสู่การสร้างพื้นที่รูปธรรมในการฟื้นฟูคลอง กับหน่วยงานในจ.สมุทรปราการ พร้อมแผนการทำงานในพื้นที่ริมคลอง

วันที่ 25 มี.ค. 69 ชัยนาท อยุธยา ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ

ลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้าโครงการบริหารจัดการน้ำเจ้าพระยา (โครงการคลองระบายน้ำหลาก ชัยนาท–ป่าสัก–อ่าวไทย) บูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานในประเทศและสถาบันการเงินระหว่างประเทศ เพื่อเร่งรัดการดำเนินงานโครงการให้สามารถเริ่มก่อสร้างได้ภายในปี 2570 เมื่อดำเนินโครงการแล้วเสร็จ จะสามารถเพิ่มศักยภาพการระบายน้ำจากหน้าเขื่อนเจ้าพระยาลงสู่ทะเลได้ เพื่อให้โครงการสามารถเริ่มก่อสร้างได้ตามแผน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านน้ำและยกระดับคุณภาพชีวิตของพี่น้องประชาชนในลุ่มน้ำเจ้าพระยาได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วันที่ 16 มี.ค. 69 สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ จ.นนทบุรี

ประชุมพิจารณาแนวทางการขับเคลื่อนโครงการปรับปรุงระบบชลประทานเจ้าพระยาฝั่งตะวันออกตอนล่าง และโครงการคลองระบายน้ำหลาก ชัยนาท–ป่าสัก–อ่าวไทย ได้มีการหารือร่วมกับ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) เกี่ยวกับความก้าวหน้าการดำเนินงานโดยกรมชลประทาน (ชป.) และพอช. ได้ร่วมกันเร่งจัดทำแผนการจัดการสิ่งรุกล้ำภายในเขตคลอง เพื่อให้สอดคล้องกับแผนงานก่อสร้างของโครงการ

12 มี.ค. 69 ต.คลองหลวงแพ่ง ชุมชนหมู่ 12 จ.ฉะเชิงเทรา

ประชุมคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ หมู่ 12 จำนวน 40 ครัวเรือน อำนวยการออมทรัพย์ครั้งที่ 1 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัยริมคลองเจ้าฯ สมัครสมาชิกทั้งสิ้น 40 คน และทดลองออมตามศักยภาพของสมาชิก

*เดือนเมษายน 2569

*เดือนพฤษภาคม 2569

*เดือนมิถุนายน 2569

การศึกษาดูงาน

"มุ่งหน้าสู่เส้นทางของการสร้างความมั่นคงด้านพลังงานทดแทน สู่ความยั่งยืนของชุมชนเข้มแข็ง"

คณะอนุกรรมการบ้านมั่นคงและการจัดการที่ดิน ได้มี**ข้อเสนอแนะให้มีการจัดเวทีศึกษาดูงาน ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการประยุกต์ใช้พลังงานทดแทนภายในชุมชน ให้แก่ขบวนองค์กรชุมชน และเจ้าหน้าที่ของสถาบันฯ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสามารถนำมาปรับใช้ภายในแผนงานของโครงการให้เกิดประโยชน์สูงสุด** จึงได้ประสานความร่วมมือกับสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย หรือ วว.

เมื่อวันที่ *15* มิถุนายน *2569* พอช. ชวนพี่น้องขบวนองค์กรชุมชนรวม 14 เครือข่าย จากทั้ง 5 ภูมิภาค ที่ได้รับการอนุมัติโครงการสนับสนุนพลังงานทางเลือกบ้านมั่นคง ร่วมลงศึกษาดูงาน เก็บเกี่ยวองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม โดยภายหลังจากการเรียนรู้ได้มีการสรุปแผนงานร่วมกันที่จะดำเนินการนำร่องในการประยุกต์ใช้นวัตกรรมจากทางวว. ใน 22 พื้นที่

ฐานการเรียนรู้ใน **3 นวัตกรรม**
1.การเปลี่ยนขยะพลาสติก ให้กลายเป็นน้ำมัน
2.การเปลี่ยนขยะอินทรีย์ ให้กลายเป็นปุ๋ย
3.การเปลี่ยนขยะ ให้กลายเป็นวัสดุก่อสร้าง

*เดือนกรกฎาคม 2569

*เดือนสิงหาคม 2569

****